

З Новим роком і Різдвяними святами!

Дорогі студенти, аспіранти,
викладачі та працівники
Львівського національного університету
імені Івана Франка!

Сердечно вітаю Вас із Новим роком
і Різдвом Христовим!

Складаю Вам щиру подяку за сумлінну працю і навчання, за здобутки та досягнення, за Вашу громадянську позицію, відповідальність і принципи в обстоюванні свого права на цивілізоване життя в європейській країні.

2014 рік, що минає, змінив вектор розвитку Української держави та життя кожного з нас. За цей відтинок часу українці продемонстрували велику силу духу, героїзм і відвагу. Сьогодні десяткам тисяч патріотів нашої держави доводиться захищати свободу, незалежність і суверенність України.

Вірю, що наступний 2015 рік буде для нашої країни роком миру та злагоди, економічного відновлення й стабільності, національної єдності.

Нехай ці світлі свята сповнять наші серця любов'ю і добром, принесуть у кожную родину порозуміння та радість, добробут і затишок!

Бажаю всім нам міцного здоров'я, оптимізму й віри у щасливе і мирне майбутнє!

Ректор Володимир Мельник

Студентський Різдвяний ярмарок

8 грудня 2014 року студенти філологічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка організували Різдвяний ярмарок під назвою «Допоможи здійснити дитячу мрію». Ялинкові прикраси, листівки, патріотичні браслети hand-made та смачні пампухи – усе це можна було придбати за прийнятними цінами. Виручені кошти студенти передали до дитячого будинку, що у селі Лаврівське Старосамбірського району.

«Керівництво цього дитячого будинку надіслало список необхідних речей, – каже голова профбюро студентів філологічного факультету Юлія Василюк. – Для того, щоб зібрати кошти, вирішили організувати благодійний Різдвяний ярмарок. Студенти-першокурсники філологічного факультету зробили власноруч ялинкові прикраси, браслети, листівки, а також спекли пампухи».

Ірина Кузьма. Фото Олега Вівчарика

«Ангели надії»

У рамках благодійного проекту «З Україною у серці творимо диво» 10 вересня 2014 року у Львівському національному університеті стартував флеш-моб із виготовлення оберегів – «Ангелів надії» для військових із зони АТО.

Упродовж чотирьох місяців – із вересня по грудень – до акції долучилися студенти філологічного, філософського, біологічного, географічного й економічного факультетів, а також студенти Педагогічного і Правничого коледжів Університету. За цей період, під керівництвом народних майстринь Львівщини, лялькарки Ірини Бердаль-Шевчик, Тетяни Фургали та Наталії Івженко було виготовлено більше сотні оберегів. Частину ангеліків волонтери передали військовим, які беруть участь в антитерористичній операції на сході України, ще частину – отримали поранені бійці, які перебувають на лікуванні у Львівському військовому госпіталі.

Студенти-біологи подарували частину виготовлених оберегів учасникам засідання урочистої вченої ради з нагоди 70-річчя від часу створення факультету.

Зібрані кошти організатори флеш-мобу передали військовому, який тривалий час перебуває в зоні АТО. Усіх, хто бажає долучитись до флеш-мобу «Ангели надії» в рамках проекту «З Україною у серці творимо диво», просимо надсилати заявки за адресою: artangel.box@gmail.com.

Уляна Барановська. Фото Наталії Івженко

Ректор зустрівся зі студентами

20 листопада в Актівій залі відбулася зустріч Ректора зі студентами, під час якої молоді люди мали можливість спільно з адміністрацією обговорити проблемні аспекти діяльності Університету.

Професор Володимир Мельник поінформував присутніх про розпочату роботу Університету над імплементацією Закон України «Про вищу освіту». Зокрема він наголосив на необхідності випрацювати проект Статуту Університету таким чином, аби згодом вивести його на громадське обговорення. Другий документ, над яким зараз працюють в Університеті, – це «Положення про організацію навчального процесу». Навчальний процес має бути організований таким чином, щоби передбачати досягнення тих критеріїв і умов, які є в найкращих університетах Європи.

Ректор розповів присутнім про перспективи міжнародної співпраці: «Багато студентів звертаються до мене з питанням, де і як можна отримати грант на навчання за кордоном. Відділ міжнародних зв'язків розробив, як на мене, розширену мережу пропозицій. Я прошу реалізовувати всі можливості міжнародної співпраці, які ми зараз маємо, оскільки європейський світ максимально широко відкриває можливості для співпраці, зокрема зі Львівським університетом. Ми підписали угоду з найпрестижнішим університетом Федеративної Республіки Німеччина – Вюрцбургським університетом. Це ідеальний університет з моєї точки зору. Надзвичайно перспективним для нас став і візит до Туреччини, де ми підписали угоду з двома університетами, які без обмежень відкриті до співпраці».

Ректор зауважив, що вивчення іноземної мови є інструментом мобільності студентів і викладачів за кордоном. «Сьогодні в Європі мовою комунікації є англійська. В Інституті післядипломної освіти відкрито курси з вивчення й удосконалення мови», – додав Володимир Петрович.

Ректор Університету закликав студентів до діалогу й висловив свою готовність спілкуватися з молодими людьми в різних форматах, у тому числі й через соціальні мережі.

Тетяна Шемберко

Рефат Чубаров: Потрібно звільняти окупований Крим!»

19 листопада 2014 року на факультеті міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка відбулася зустріч студентів факультету із кримськотатарським політиком, громадським діячем, Головою Меджлісу кримськотатарського народу, Президентом Світового конгресу кримських татар Рефатом Чубаровим. Ініціатори й організатори заходу – учасники ГО Центру «Молода Дипломатія» та адміністрація факультету міжнародних відносин.

У непростий для нашої країни час Рефат Абдурахманович поділився зі студентами своїм баченням викликів, які сьогодні стоять перед Україною і розповів про проблеми, з якими зіткнувся Кримський півострів після російської інтервенції у лютому цього року.

«Я не можу зараз говорити про те, що мені відомі шляхи розв'язання цієї великої світової кризи, спричиненої російською агресією, але, як і кожна людина, яка думає про майбутнє своєї землі, своїх дітей, я намагаюся зрозуміти те, що відбувається, аби в міру своїх можливостей докласти всіх зусиль для того, щоби допомогти і собі, і сусідам, і державі», – розпочав свій виступ Рефат Чубаров.

Голова Меджлісу поділився спогадами про події річної давності, коли Уряд Азарова відхилився від євроінтеграційного курсу України, що стало причиною Революції Гідності та всіх подальших подій як в Україні, так і на міжнародній арені. «Я не можу сказати, що колись, думаючи над відносинами України з Росією, я міг очікувати, що Росія може у прямій формі напасти на нашу країну», – зізнався Рефат Чубаров.

«26 лютого, коли фактично проросійські сили Криму призначили свою позачергову сесію, я отримав дані, що вони будуть ухвалювати звернення до Путіна, але і тоді я думав, що це буде чергове звернення щодо допомоги, але не щодо прямого втручання», – розповів Голова Меджлісу.

Того ж 26 лютого кримськотатарський народ спільно з проукраїнськими силами півострова було проведено багатотисячний мітинг під стінами Кримського парламенту під гаслом «Збереження територіальної цілісності України та недопущення ухвалення Верховною Радою АР Крим рішень, спрямованих на дестабілізацію ситуації в автономії». «Тоді ми зазедве уникли прямих зіткнень із проросійськими силами, та нам вдалося зірвати сесію. І ми розійшлися ввечері переконаними, що запобігли загрози, яка нависла над Кримом і Україною», – розповів Рефат Чубаров.

Проте вже вранці наступного дня озброєні люди ввійшли у кримський парламент. Саме тоді розпочалась окупація Криму. «Вся склад-

ність ситуації в тому, що зараз усі розуміють, що саме тоді відбулося, як і те, що відбувається зараз. Росія порушила все, що будувалося у міжнародній правовій системі після Другої світової війни. Водночас діяльність усіх міждержавних інституцій виявилася неспроможною протистояти одній із країн-членів ООН, яка просто почала все руйнувати», – зазначив Голова Меджлісу. За словами Рефата Чубарова, президент РФ вигідно для себе використав складну установлену процедуру прийняття рішень у процесі міждержавного регулювання глобальних викликів, чим фактично унеможливив швидке розв'язання конфлікту.

Рефат Абдурахманович зазначив, що сьогодні є три надзвичайно важливі для розуміння ситуації фактори, які можуть на неї вплинути: «Перший – наш внутрішній. Дуже багато залежить від того, наскільки ми будемо готові згуртуватися. Це те, що я називаю тотальною мобілізацією духу. Усі сфери країни повинні бути мобілізовані. Нам треба забирати свою територію, потрібно звільняти окупований Крим, взяти під контроль усі кордони нашої держави». Тільки за цієї умови, за словами Рефата Чубарова, другий фактор – міжнародний – буде більш ефективним і допоможе світовій спільноті вплинути на ситуацію в Україні.

Третій фактор, зазначає Рефат Чубаров, – внутрішньоросійський. «На жаль, уже не вперше людство стикається з тим, що десятки мільйонів людей можна просто зомбувати, що ті одвічні цінності, які кожен має приймати з молоком матері, люди відкидають через пропаганду і вплив на їхню свідомість. Це було в нацистській Німеччині. Частково ми це явище спостерігали у сталінському СРСР. І це ж сьогодні відбувається у «путінській» Росії. Вважаю, що російське суспільство має шанс пробудитися, якщо ми вчасно мобілізуємо наш дух, а міжнародний тиск вплине на формування поведінки російської спільноти і саме населення РФ через дискримінацію власних голов, через економічні сфери й обмеження їхніх можливостей, вирішать змінити курс своєї країни», – висловив сподівання високоповажний гість.

Відповідаючи на запитання майбутніх дипломатів, Голова Меджлісу кримськотатарського народу розповів про нинішню ситуацію у Криму й панівні настрої серед місцевого населення. За словами Рефата Чубарова, є величезна різниця між тим, що декларує російська влада, і тією ситуацією, яка насправді є у Криму. Допити, тиск, залякування, викрадення людей і постійний контроль ФСБ – ті реалії, які сьогодні стали нормою для Криму. «Проблеми, які сьогодні є у Криму, –

більш глобального характеру і ми маємо про це говорити. Обов'язково прийде час, коли свавілля, яке зараз коїться на півострові, ляже в основу певних судових рішень. У мене в цьому немає сумнівів, бо так завжди було в історії людства», – зазначив Рефат Чубаров.

Також він впевнено заявив, що зараз не може йтися про підпільне збройне протистояння російським окупантам, оскільки збройний спротив тільки спровокує ескалацію насильства в регіоні.

Щодо планів російської влади переписати наново історію Криму, то Голова Меджлісу наголосив на важливості адекватного розуміння історичного процесу, зазначивши, що чимало українців і досі живе згідно зі стереотипами, нав'язаними радянськими пропагандистськими підручниками: «У нас великі пласти власної історії, але на це все ми дивимось так, як свого часу нам «намалювали» у XVIII, XIX, XX століттях у Москві. І нам ще доведеться всю нашу історію переосмислити та вивчити заново».

«Сьогодні я думаю про спасіння кримських татар, але я розумію, що цього ніколи не відбудеться, якщо не врятується Україна. Тому зараз ключовий момент у кримському питанні полягає в тому, чи зможе українська влада врятувати і зміцнити нашу з вами країну. Або ми – всі разом, або ми зникнемо... Теж разом», – зазначив Голова Меджлісу, відповідаючи на запитання «Наскільки активно допомагає українська влада кримськотатарському народу?».

Будь-які міркування про можливість віддати хоча б клаптик території агресору для того, щоби зберегти державну незалежність, Президент Світового конгресу кримських татар назвав марними: «Ніхто і ніколи не зупиняє агресора через поступку території і тому хоч, щоб ми розуміли, що війна в Україні розпочалася з Криму і повинна закінчитися його звільненням. Тільки після цього ми зможемо сказати, що ми відбулися як Україна і як українці».

На завершення зустрічі Рефат Чубаров зазначив, що йому надзвичайно приємно зустрітись зі студентами Львівського національного університету імені Івана Франка. Зі свого боку, в.о. декана факультету міжнародних відносин Ігор Бик подякував гостю за цікаву розмову, а студентам – за вдумливі запитання.

Олег Віварика
Фото автора

Щорічно 17 листопада українські письменники та перекладознавці відзначають день народження видатного поета, перекладача, літературознавця і громадського діяча Григорія Кочура.

У рамках відзначення цієї дати з ініціати Міністерства культури України автора найкращих перекладів українською мовою визначних творів світової поезії та вагомих перекладознавчих праць з українського художнього перекладу нагороджують Літературною премією імені Григорія Кочура.

Цьогоріч грамотою за визначні заслуги в галузі перекладознавства Міністерство культури України відзначило доцента кафедри перекладознавства і контрастивної лінгвістики імені Григорія Кочура, члена Наукового товариства імені Тараса Шевченка Тараса Шмігера.

Директор Інституту франкознавства Святослав Пилипчук став лауреатом обласної премії в галузі культури, літератури, мистецтва, журналістики та архітектури у 2014 році в номінації «Літературознавство, сучасна літературна критика та переклади – імені Михайла Возняка». Премію присудили за монографію Святослава Пилипчука – «Фольклористична концептосфера Івана Франка».

результати серед учнів коледжів продемонстрували Юлія Боднар, студентка 3 курсу Педагогічного коледжу (1 місце), Ірина Саксановська, студентка 1 курсу Педагогічного коледжу (2 місце) і Віта Павлішак, студентка 1 курсу Педагогічного коледжу (3 місце).

Найкращими серед студентів-нефілологів виявилися Вікторія Ващук, студентка 3 курсу філософського факультету (1 місце), Тарас Білик, студент 3 курсу історичного факультету (2 місце), Андрій Федорчук, студент 2 курсу хімічного факультету (2 місце), Крістіна Болушевська, студентка 3 курсу філософського факультету (3 місце), Тетяна Горінь, студентка 1 курсу біологічного факультету (3 місце).

У подоланні найскладніших перепон у знанні української мови найкраще виявили свої знання такі студенти філологічних факультетів:

I місце – Юлія Самолук, студентка 3 курсу філологічного факультету;

II місце – Аліна Гаравська, студентка 2 курсу факультету журналістики;

III місце – Тетяна Русінкевич, студентка 2 курсу факультету журналістики;

III місце – Андрій Зубашков, студент 2 курсу факультету іноземних мов.

Щиро вітаємо переможців і бажаємо їм і надалі успішно опановувати всі аспекти та особливості української мови!

В Університеті пройшов XV Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика, у якому взяли участь понад 50 молодих знавців української мови з 10 факультетів і Педагогічного коледжу Університету. Юних мовознавців організатори розподілили на три групи відповідно до рівня складності завдань.

За результатами мовознавчого змагання найкращі

20 листопада 2014 року у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка відбулося урочисте засідання Вченої ради з нагоди присудження почесного звання Doctor Honoris Causa відомому вченому-літературознавцю, поетові, перекладачеві, членові-кореспондентові НАН України, доктору філологічних наук, професорові, завідувачеві кафедри теорії літератури та порівняльного літературознавства Львівського національного університету імені Івана Франка, провідному науковому співробітнику відділу української літератури Інституту українознавства імені І. Крип'якевича НАН України Миколі Ільницькому.

Стратегія розвитку Правничої школи

У рамках проекту Агентства США з міжнародного розвитку «Справедливе правосуддя» 20 листопада 2014 року на юридичному факультеті відбувся круглий стіл-дискусія: презентація роботи Комітету зі стратегічного планування юридичного факультету з виконання SWOT-аналізу. У заході взяли участь проректор з науково-педагогічної роботи та соціальних питань і розвитку Мар'ян Лозинський, декан юридичного факультету, професор Андрій Бойко, керівник проекту USAID «Справедливе правосуддя» Девід Вон, заступник керівника проекту Наталія Петрова, керівник програм розвитку демократії та врядування Олександр Піскун, голова Апеляційного суду Львівської області Петро Каблук, представники прокуратури Львова, експерти зі стратегічного планування, викладачі, випускники та студенти факультету, а також батьки і представники громадськості.

Декан юридичного факультету, професор Андрій Бойко зазначив, що «цей круглий стіл стосується стратегічного розвитку Львівської правничої школи впродовж наступних 5 років. Настав час, коли необхідно зробити переоцінку існуючої стратегії вдосконалення роботи юридичного факультету Університету. За 230 років функціонування факультет пройшов достатньо складний шлях становлення і розвитку, але, попри всі складнощі, нам вдалося зберегти реноме однієї з найкращих правничих наукових шкіл України». Андрій Михайлович докладно розповів про реалізацію проекту «Справедливе правосуддя», у рамках якого відбувся моніторинг на факультеті. «Зовнішня експертиза із надання освітніх послуг на юридичному факультеті, безумовно, дасть можливість врахувати всі сильні та слабкі сторони існуючої правової освіти, щоб зберегти столітню традицію і заслужений статус. Працівники факультету, випускники, студенти, батьки і роботодавці об'єдналися для того, щоб накреслити успішну стратегію розвитку факультету».

Керівник проекту USAID «Справедливе правосуддя» Девід Вон подякував адміністрації Університету та деканові юридичного факультету за надану можливість реалізувати перший в Україні проект із вдосконалення якості правничої освіти. «Упродовж трьох років ми працюємо на українських теренах. За цей час нам вдалося провести першу зовнішню незалежну оцінку якості правничої освіти у Львівському університеті. Наш проект має на меті надання експертної підтримки для вироблення правильної стратегії розвитку вибраної структури», – розповів Девід Вон. Він також зазначив, що належна реалізація

проекту потребує суспільного обговорення, в процесі якого можуть виникати цікаві ідеї щодо зміни чи вдосконалення представленої стратегії.

Керівник програм розвитку демократії та врядування Олександр Піскун зазначив, що «вироблення належної стратегії розвитку правничої освіти є базисом для регламентування українського правосуддя. Сподіваюсь, що ці доробки, ляжуть в основу реформи правничої освіти та стануть пілотним проектом щодо реформування української системи правосуддя».

Другою частиною заходу була презентація блоків SWOT-аналізу. Доценти юридичного факультету, які ввійшли в число експертів зі стратегічного планування, Андрій Кольбенко і Оксана Жолнович доповіли про сильні сторони факультету, які сприятимуть успіху проекту, та розповіли про загрози, які можуть виникнути на шляху впровадження стратегії розвитку правничої освіти. Так, Андрій Кольбенко окреслив позитивні аспекти діяльності факультету: статусні характеристики Університету та факультету, структурні переваги, якість викладацького складу, напрацювання в науковій сфері, взаємовідносини між студентами й випускниками. Натомість Оксана Жолнович перерахувала актуальні загрози, а саме: суспільно-політичні (політико-правова нестабільність законодавства, знецінення вартості вищої освіти), соціально-економічні (інфляція, невідповідність ціна-якість надання освітніх послуг) та демографічні (відтік потенційних студентів за кордон, зменшення чисельності населення).

Експерти Ірина Софінська та Юрій Ничка розповіли про слабкі сторони юридичного факультету, а також про зовнішні умови, які можуть сприяти успіху проекту. Серед можливостей були вказані: грантові програми, що передбачають включення до єдиного європейського наукового й освітнього простору факультету, програми обміну для викладачів, формування нової корпоративної культури юридичного факультету, нова комунікативна політика, презентація нової правничої освіти.

Під час дискусії на тему «Нові обрії правничої освіти» було проаналізовано можливості та конкурентні переваги правничої освіти у ЛНУ ім. Івана Франка.

На завершення роботи круглого столу було оприлюднені результати SWOT-аналізу, отримано відгуки, пропозиції, зауваження, застереження, а також заслухано нові ідеї для підготовки та впровадження стратегічного плану розвитку факультету на наступні три роки.

Уляна Барановська

Новації у юридичній освіті

27 жовтня 2014 року відповідно до Указу Президента України було створено Раду з питань судової реформи, яка розроблятиме пропозиції щодо стратегії реформування судоустрою та судочинства, а також працюватиме над питаннями щодо впровадження цієї стратегії.

2 грудня 2014 року під час засідання круглого столу, у якому взяли участь народні депутати, провідні юристи-практики, представники апеляційних і місцевих судів, науковці, представники банківських установ і підприємці Львівщини, відбулося обговорення найактуальніших питань і найгостріших проблем, пов'язаних із реформою судової влади та найважливішими змінами в законодавстві.

Утвердження принципу верховенства права та закону зумовлює потребу в забезпеченні фундаментальних засадничих принципів захисту прав і свобод людини через справедливий і неупереджений суд. Сумлінне та чесне здійснення суддями своїх обов'язків є основою для позитивних змін у державі, утвердження демократичних і правових цінностей у суспільстві.

Діяльність судів та ефективність здійснення правосуддя значною мірою залежать від професійного рівня суддів, в основі якого – ґрунтовна фахова підготовка, уміння застосовувати здобуті знання на практиці, високий рівень свідомості та відповідальності. Про новації, яких очікують в освітній сфері, у контексті реалізації судової реформи розповів член Ради з питань судової реформи – декан юридичного факультету ЛНУ ім. Івана Франка, професор Андрій Бойко.

– Андрію Михайловичу, чи вплине судова реформа на майбутніх юристів – студентів-правників вищих навчальних закладів? Якщо так, то як саме зміниться система юридичної вищої освіти?

– Якщо Стратегія буде затверджена і знайде в цій частині свою реалізацію у відповідних змінах до законів

України, тоді – так. Та навіть у блоці, що стосується юридичної освіти, пропонуються, як на мене, дуже радикальні і важливі речі. Ідеться про необхідність запровадження єдиного державного кваліфікаційного іспиту, який передбачає, що всі випускники вищих юридичних навчальних закладів мають складати незалежний державний кваліфікаційний іспит за єдиним стандартом, за єдиними завданнями, і де би державна кваліфікаційна комісія формувалася не в навчальному закладі. Це має бути єдина комісія, яка би, умовно кажучи, можливо, в тестовій формі, так, як є у нас, у режимі он-лайн приймала цей іспит. Очевидно, це би відразу підвищило якість підготовки та рівень вимог до випускників.

Друге, про що йдеться, – запровадження підготовки фахівців зі спеціальності «Правознавство» за наскрізною магістерською програмою – тобто без поділу на бакалаврів і магістрів. Така практика існує у багатьох країнах: Німеччині, Польщі, Австрії, Швеції, де немає цього поділу. Сьогодні закон передбачає це для підготовки за медичними, фармацевтичними, ветеринарними спеціальностями. Пропонується включити до цього переліку і юридичні.

І третє питання, яке стосується виключно юридичної освіти і постає в контексті судової реформи, – це наближення освіти до ринку праці. Тобто формування прикладних навичок роботи за первинними юридичними посадами. Адже є різні види доступу до певних видів професій – судді, прокурора, нотаріуса, де потрібно мати стаж, скласти кваліфікаційний іспит, на суддю – пройти навчання, а зараз пройти спеціальну підготовку треба і на прокурора. Однак передусім ідеться про ті первинні посади, які може обіймати випускник, – помічника судді, помічника адвоката і т.д., щоби він мав ті первинні навички, які є необхідними для виконання цих функцій. На сьогодні юридична освіта є дещо віддаленою від практики. До прикладу, працевлаштування та юристи-практики говорять, що випускники не мають відповідних навичок у підготовці проектів процесуальних документів. Тобто значною мірою це радше прагматичний підхід, який сприятиме зростанню якості підготовки правників.

Власне це і є те коло питань, яке на сьогодні є предметом обговорення в Раді, зокрема в розділі, що стосується юридичної освіти.

Система вищої юридичної освіти сьогодні має формувати цивілізоване демократичне правове поле, як основний чинник розвитку суспільства й держави загалом. Без високопрофесійних кадрів, які у своїй діяльності керуються верховенством права, моральними переконаннями і принципом суспільної відповідальності, неможливо зреалізувати новітню ідею розвитку нашої держави. Саме перед майбутніми випускниками-юристами Львівського національного університету імені Івана Франка й інших ВНЗ, а також кваліфікованими представниками судової гілки влади постає одне з найважливіших проблемних завдань – повернути довіру суспільства до суддів, прокурорів, представників правоохоронних органів. Адже тільки у спільному прагненні до реалізації реформ – запорука розвитку незалежної, сильної Української Держави!

Тетяна Шемберко

Міжнародний форум з практики Європейського суду з прав людини

Ініціативи юридичного факультету, Координатора проектів ОБСЄ в Україні за підтримки Уряду Канади у співпраці з Національною школою суддів України, Верховним Судом України та Вищим адміністративним судом України 21 листопада 2014 року розпочав роботу III Міжнародний форум з практики Європейського суду з прав людини.

У триденному форумі взяла участь делегація з Європейського суду з прав людини та юристів Секретаріату цього Суду. Відкрили роботу форуму вступним словом декана юридичного факультету професора Андрія Бойка: «Цього року правнича школа Університету святкує своє 230-ліття. За період свого існування саме тут сформувалася правнича школа – одна з найпотужніших шкіл міжнародного значення. Саме у Львівському університеті навчалися видатні юристи-міжнародники ХХ століття. А їхнє розуміння ролі міжнародного права, їхня концепція про міжнародно-правовий захист прав людини, безумовно, віднайшли своє втілення і в загальній Декларації з прав людини, і в Європейській конвенції захисту прав людини».

З вітальним словом звернувся до учасників форуму – високоповажних гостей Університету Ректор, професор Володимир Мельник: «Ми переживаємо непрості часи – період високих злетів до унікального феномену, який називаємо Суверенністю. З іншого боку, переживаємо часи усталення норм життя Європи, які базуються

на засадах основних положень міжнародного права». Володимир Петрович наголосив, що участь, представників ОБСЄ, суддів Європейського суду з прав людини є яскравим виявом політичної і моральної підтримки українців.

У відкритті конференції взяв участь і суддя судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України Олександр Прокопенко, який зазначив, що «забезпечення принципів верховенства права має бути для суспільства пріоритетним».

Міжнародний форум з практики Європейського суду з прав людини покликаний поглибити знання юристів із правозахисної практики Євросуду, забезпечити їх навичками, необхідними для супроводу справ у цьому суді, сприяти налагодженню контактів і обміну думками фахівців.

Ганна Юдківська, суддя від України в Євросуді з прав людини про порушення норм міжнародного права:

«Якщо говорити про те, що Європейський суд може зробити із масовими порушеннями прав людини і які є механізми для того, щоб реагувати на ці порушення – в мене, як і в моїх колегах, більше запитань, ніж відповідей.

...Упродовж грудня 2013 року та січня 2014 сотні тисяч людей виходили на Майдан, аби захистити цінності, право на життя і свободу. Насильницький розгін мирних мітингувальників 30 листопада став першим прецедентом в історії незалежної України, коли пролилася кров через міліцію, коли протестуючі не відчували себе в безпеці. Наш суд отримав кілька вимог про застосування «Правила 39». Заявники стверджували, що за цих обставин існує реальна і неминуча загроза їхньому життю і здоров'ю як результат можливого надмірного застосування сили з боку працівників міліції. На

той час, коли ми отримали перше таке клопотання чотири учасники вже загинули і кілька десятків були важкопоранені... Тоді Уряд вніс зміни у нормативні акти, які регулювали право на реагування на масові порушення. Зокрема вони дозволили міліції використовувати водомети, не зважаючи на погодні умови. Крім того, Уряд дозволив використовувати додаткові види несмертельної зброї такої, як шумові гранати, і зробив заяву, що міліція може застосовувати бойові патрони для розгону демонстрантів.

Європейський суд з прав людини наголосив на тому, що Уряд не має права вдаватися до насильства, або інших заходів, які можуть загрожувати життю і здоров'ю людей. Натомість компетенція суду обмежена відповідно до статті 34, враховуючи поняття жертви. У результаті було прийнято рішення не застосовувати «Правило 39» і відразу тодішній міністр юстиції розповсюдила прес-реліз, згідно з яким Палата Європейського суду з прав людини відмовила в задоволенні клопотань заявників, де було зазначено про-

ханню надати Уряду України вказівки не втручатися в акції протесту шляхом розгону або блокування протестувальників. Як результат, усі рішення суду було перекинуто, і 20-22 лютого ми всі побачили наслідки цього.

Утім, міжнародне право втратило цінність, особливо після подій у Криму. Реалії такі, що Європейський суд з прав людини є, по-суті, першим міжнародним трибуналом. Це, відповідно, накладає на нас тягар відповідальності, і ми не можемо не розглядати справи, які порушують права людини.

У законодавстві України, яке стосується виконання рішень Європейського суду з прав людини, відкритими залишаються питання: відповідальності за невиконання або неналежне виконання таких рішень; нормативного обґрунтування цієї відповідальності; чіткого окреслення повноважень органів, котрі мають здійснювати перевірку виконання рішень Суду й реагувати на порушення в сфері застосування Європейської конвенції.»

Тетяна Шемберко

Діалог із дипломатами

Упродовж листопада в рамках своїх офіційних візитів до Львова посли Канади, Швеції, Австрії й Америки відвідали наш Університет. Під час зустрічей зі студентами і працівниками ЛНУ ім. Івана Франка амбасадори висловили міркування щодо політичної ситуації в Україні й обговорили основні вектори міжнародної допомоги Україні.

Посол Канади в Україні Роман Вашук 3 листопада 2014 р. зустрівся з адміністрацією та студентами нашого Університету. Під час зустрічі йшлося про спільні українсько-канадські освітні програми та академічні обміни, про реакцію громадян Канади на суспільно-політичні події в Україні та про перспективи реформування ООН.

«Імідж країни базується на міжособистісних відносинах і творить його кожен із нас», – сказав Посол Канади. Відтак, Роман Вашук порадив українським дипломатам «нарошувати свою присутність у медіа-просторі багатьох країн світу задля створення інформаційного фону успішної закордонної політики». На думку Романа Вашука, місія дипломата, зокрема, полягає у руйнуванні бар'єрів для порозуміння між державами й народами та налагодженні широкогоформатного діалогу.

«Канада – країна еволюційного, а не революційного розвитку. Це мультикультурна держава, де панує толерантність до співіснування багатьох народностей», – розповів амбасадор. «Україна ж зараз має імідж кризової країни. Канада і надалі рішуче підтримуватиме український народ в його боротьбі за мир і свободу проти сусіда-агресора. Україна – це не лише проблемна держава, це передусім нові можливості для розвитку бізнесу й науки, що є взаємовигідним для потенційних партнерів», – переконаний канадський дипломат.

5 листопада в Дзеркальній залі Університету відбулася зустріч із Надзвичайним і Повноважним Послом Королівства Шве-

ція Андреасом фон Бекератом. Амбасадор завітав до Університету вже вдруге.

Під час зустрічі з молоддю Андреас фон Бекерат наголосив на оптимізмі, який викликає потенціал нашої країни. «Минулого року я був в Україні за 15 днів до початку Майдану і я бачив одну Україну. Тепер я маю більш оптимістичні погляди – країна прагне змін і повільно, з великими зусиллями, але рухається вперед», – переконаний Посол.

Під час зустрічі Андреас Фон Бекерат розповів і про свою участь в Енергетичному форумі, який нещодавно відбувся у Києві та наголосив на тому, що Україні не обов'язково шукати альтернативних джерел газу, потрібно домовитися про зниження ціни на нього. «Швеція ніколи не змусить Україну обрати між добрими стосунками з Росією чи вільною торгівлею з ЄС», – запевнив Посол.

Варто зазначити, що гість був приємно вражений вільним володінням студентів шведською мовою. «Для Швеції важливо, щоб молоді люди були зацікавлені у вивченні шведської мови, оскільки це збільшує можливості для налагодження безбар'єрної комунікації. Ми також хочемо, щоб українці їхали у Швецію, знаходили там роботу. Щодо подальшої долі та розвитку засобів вивчення шведської мови в Україні я не можу дати остаточної відповіді, але її необхідність, як на мене, є очевидною», – сказав Андреас Фон Бекерат.

11 листопада 2014 року в Університеті відбулася зустріч Ректора Університету, професора Володимира Мельника із Надзвичайним і Повноважним Послом Австрійської Республіки в Україні Вольфом Дітріхом Хаймом, у якій взяли участь проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародної співпраці Марія Зубрицька, директор Австрійського центру, аташе з питань науки і освіти Посольства Республіки Австрія в Україні Андреас Венінгер.

Надзвичайний і Повноважний Посол Австрійської Республіки в Україні Вольф

Дітріх Хайм зазначив, що Україна й Австрія мають багато спільного, і розповів про своє особливе ставлення саме до Львова й Університету, де він неодноразово бував.

Австрійський дипломат розповів, що дуже уважно стежить за процесами, які відбуваються в Україні, зокрема й щодо впровадження реформ і прийняття нових законів. Посол наголосив на ролі інтелектуальних спільнот у державотворчих процесах: «Дуже важливо, щоб професори та студенти брали активну участь у розвитку країни, – переконаний Вольф Дітріх Хайм. – Освіта – це один із основних рушіїв суспільного поступу, з якого варто розпочати реформування».

Під час зустрічі йшлося про досягнення українсько-австрійського співробітництва в галузі освіти, науки та культури. Варто наголосити, що впродовж останніх років реалізовано низку спільних проєктів, здійснено переклади австрійських авторів українською мовою та видання двомовних літературних і наукових книг, а також проведено заходи, спрямовані на зміцнення культурно-історичних зв'язків між Україною та Австрією. Зазначимо, що випускники Львівського університету успішно працюють в австрійсько-українських компаніях і підприємствах. Завдяки зусиллям директора та працівників Представництва ОеАД у Львівському національному університеті імені Івана Франка, що є відділом «ОеАД-GmbH» у Відні – центральним сервісним центром з європейської та міжнародної академічної мобільності і кооперації, створено умови для доступу до інформації про освітні та дослідницькі заклади Австрії, що дає можливість студентам і науковцям Уні-

верситету бути активними в міжнародних академічних обмінах.

Сторони також обговорили важливі питання, пов'язані з розширенням спектру можливостей для вивчення німецької мови.

Надзвичайний і Повноважний Посол США в Україні Джеффри Пайетт 14 листопада 2014 року зустрівся з Ректором і студентами нашого Університету.

Джеффри Пайетт розповів присутнім про свою участь у Lviv Media Forum, під час якого йшлося про драматичні події на Майдані, вулиці Інститутській у Києві, в Одесі, Криму й на сході України. «Ви є зразком відваги та втіленням ідентичності українців. Багато хто із вас, студентів, розпочинає свою кар'єру в період історичних змін. На ваших очах відбувається процес трансформації України. Саме такі ключові моменти свідчать про виникнення національної ідентичності, побудову основ демократичної держави і творення її світлого майбутнього, орієнтованого на Європу. Однак для цього необхідно змінити й політичну культуру», – поділився своїми міркуваннями Посол США.

Американський дипломат переконаний, що українці переможуть у боротьбі за свободу та європейське майбутнє. Завдання ж Сполучених Штатів Америки, за словами Джеффри Пайетта, полягає у тому, щоб підтримати процес реформування в Україні. Першими кроками, на його думку, мають стати реформи в енергетичній і законодавчій сферах, вочевидь, і конституційні зміни. Необхідними також є дерегуляція економіки та подолання корупції. «Ви, молоді люди, маєте відповіді на всі запитання, і Вам обирати, як змінити країну», – вважає Посол США.

«Після подій на Майдані за такий короткий час українське суспільство стало сильнішим. Україна має демократію, необхідні інститути, структуру. США прекрасно розуміють ті проблеми, які переживає ваша держава. Ми будемо партнерами у цій боротьбі і подумаємо разом, як Уряд США може ефективно допомогти Україні», – запропонував свою підтримку українцям Надзвичайний і Повноважний Посол США в Україні. Американський дипломат оптимістично окреслив своє бачення подальшої долі України і тих трансформаційних процесів, які зараз відбуваються в нашій державі, наголосивши, що для реалізації окресленого вектора руху держави потрібно здійснити велику роботу.

У рамках зустрічі відбулося активне обговорення актуальних проблемних питань, які сьогодні хвилюють українське суспільство. Студентів цікавила позиція Сполучених Штатів Америки щодо глобалізаційних процесів і міжнародних зв'язків України, Росії, Китаю та США.

На завершення діалогу зі студентами Посол пообіцяв приїхати до Університету знову, аби поділитися з молодими людьми своїм баченням державотворчих процесів в Україні. Від імені студентів і адміністрації Львівського національного університету імені Івана Франка про ректора Марію Зубрицьку подякувала дипломатові за візит і бажання поспілкуватися з університетською спільнотою та висловила сподівання, що такі зустрічі стануть традиційними.

Тетяна Шемберко, Ірина Кузьма

Депутати Бундестагу відвідали Університет

10 грудня 2014 року Ректор Університету зустрівся з представниками делегації німецького парламенту у складі: голови підкомітету парламенту Німеччини з питань культури та освіти за кордоном, доктора Петера Гаувайлера; віце-голови підкомітету парламенту Німеччини з питань культури та освіти за кордоном, доктора Дітера Дема, секретаря підкомітету парламенту Німеччини з питань культури та освіти за кордоном Гудруни Людвіг; депутатів, докторів Егона Юетнера та Мартіна Рабануса; президента Вюрцбурзького університету Юліуса Максиміліана, професора Альфреда Форхеля; голови відділу культури Посольства Федеративної Республіки Німеччина в Україні Дірка Лехельта.

Професор Володимир Мельник радо привітав німецьких високопосадовців у Львівському університеті, відзначивши що Університет має угоди про співпрацю з 14 університетами Німеччини. «У нас з усіма університетами ФРН налагоджено добру співпрацю, а з Вюрцбурзьким університетом Юліуса Максиміліана – дуже добра. На такому прикладі академічного співробітництва обох університетів я би хотів, аби розвивалася співпраця й наших країн – України та Федеративної Республіки Німеччина», – зазначив Ректор Університету.

Від імені університетської спільноти ЛНУ ім. Івана Франка Ректор Володимир Мельник подякував депутатам німецького парламенту, представникам політичної та наукової еліти, за підтримку українського народу в боротьбі проти східного агресора.

Ректор Володимир Мельник висловив щирі вдячність іноземним колегам за підтримку розвитку Університету щодо розвитку природничих наук. «Ми маємо глибокі культурні зв'язки з Німеччиною. Інтерес до німецької культури, історії, мови постійно зростає. І хоч ми маємо різні

культури, але нас об'єднує спільне прагнення до комунікації», – резюмував Ректор.

У рамках візиту делегації депутатів Бундестагу до Львівського національного університету імені Івана Франка відбулась зустріч зі студентами-учасниками Міжнародної спільної сертифікаційної програми з обчислювальної математики вищого рівня Львівського і Вюрцбурзького університетів, викладачами й аспірантами, які пройшли стажування у Вюрцбурзькому університеті, координаторами Центру німецького права, а також викладачами та студентами факультету іноземних мов, які викладають німецьку мову чи її вивчають.

Доктор Петер Гаувайлер розповів про організацію роботи очолюваного ним підкомітету з питань культури і освіти за кордоном. За його словами, діяльність підкомітету, як і вся зовнішня політика Німеччини, базується на трьох основних засадах: класичній дипломатії, економіці (фінансах) та політиці культури за кордоном. «Якщо ми хочемо бути добре представленими на світовій арені, то маємо говорити, що наш народ – це народ поетів і мислителів».

Голова підкомітету парламенту Німеччини з питань культури і освіти за кордоном назвав дві основні причини візиту делегації, а саме: для того, щоб висловити своє захоплення Львовом і Львівським університетом, який має міжнародне значення, і щоби показати, що за співпрацю з Вюрцбурзьким університетом стоїть весь німецький парламент. «Ми – у захопленні від концепції спільного розвитку, яку ви розробили, адже через співпрацю ми побачили, що Європа і світ не прагнуть однобічного розвитку», – зазначив доктор Петер Гаувайлер і запросив студентів та викладачів Університету відвідати Німеччину та її освітні заклади.

Окрім того, представники німецької делегації зустрілися зі студентами зі сходу України та Криму, які навчаються тепер в Університеті.

Під час зустрічі студентів цікавило, чи розглядає німецький уряд можливість створення програми допомоги студентські молоді саме зі сходу України та Криму. Голова підкомітету парламенту Німеччини з питань (закордонної) культури і освіти за кордоном зазначив, що у ФРН немає окремої програми, спрямованої на підтримку кримчан. «Що стосується культури й освіти, то наша країна прийняла однозначну позицію і її підтримав парламент. Ми вбачаємо у діях Росії щодо Криму прямі порушення норм європейського та міжнародного права, а відтак, Німеччина активно долучилася до впровадження ефективних санкцій. Наша мета – дбати про політичне вирішення цього питання, без застосування зброї. Кожен народ має право на самовизначення. І те, що він для себе визначить, ніхто інший не може забрати! Німецьке прислів'я каже: «Малі кроки є більш важливими, ніж великі слова». А тому нам треба спільно робити малі кроки на противагу риториці великої політики», – переконаний Петер Гаувайлер.

Тетяна Шемберко

Освітній досвід Франції

Упродовж 26-27 листопада 2014 року на запрошення уряду Французької Республіки делегація керівників найбільших університетів України на чолі зі заступником Міністра освіти і науки України Максимом Стріхою перебувала з офіційним візитом у Франції.

Насичена програма перебування в Парижі включала 7 зустрічей із високопосадовцями, представниками дипломатичного корпусу, ради президентів університетів і ради директорів французьких інженерних шкіл. Зокрема, учасники делегації побували в Національному центрі наукових досліджень і відвідали Європейську освітню виставку.

Ректори та проректори провідних ВНЗ України мали унікальну можливість обговорити можливі вектори широкоформатної співпраці під час спілкування з директором Європейського департаменту досліджень та міжнародного співробітництва Патріком Неделекром, Міністром закордонних справ і міжнародного розвитку Лораном Фаб'юсом, Державним секретарем з питань вищої освіти та досліджень Женевою Фйоразо, генеральним секретарем Просвітницької ліги Жаном-Марком Руароном.

На завершення візиту відбулася зустріч із Надзвичайним і Повноважним Послом України у Французькій Республіці Олегом Шамшуром.

Варто зазначити, що Франції налічується 80 університетів (universites) і близько 300 вищих шкіл (grandes ecoles). Ця країна посідає четверте місце в Європі за кількістю іноземних студентів.

За підсумками спільних обговорень французькі колеги запевнили українську делегацію у підтримці ініціатив щодо широкоформатної академічної співпраці.

Додамо, що Львівський національний університет імені Івана Франка має підписані угоди про співпрацю з Університетом Анже, Французьким культурним центром, Університетом П'єра Марі Кюрі (м. Париж), Університетом Дю Мен, Федерацією «Франція Україна».

Тетяна Шемберко

Підписано угоду з «Leopolis for Future»

4 грудня 2014 року в Генеральному консульстві Республіки Польща у Львові відбулося підписання угод про співпрацю між польським фондом Leopolis for future та Львівським національним університетом імені Івана Франка, Національним університетом «Львівська політехніка» і Львівською національною академією мистецтв.

Консул Генконсульства Польщі у Львові Марцін Зеневіч зазначив, що від початку Революції Гідності в різних середовищах Польщі обговорювали, як можна допомогти українцям, зокрема молоді, яка була активним учасником цих подій і яка є майбутнім своєї країни.

«На початку цього року в колах гданського бізнесу зародилася ідея щодо стажування українських студентів у Польщі. Це дало б їм можливість особистого розвитку, поляки ділились би своїми управлінськими вміннями, досвідом роботи за світовими стандартами, який би знадобився молодим українцям у реформуванні своєї країни», – розповів Марцін Зеневіч.

Відтак, за його словами, головний ініціатор задуму – голова ради фонду Leopolis for future Гжегож Валушев-

ський – провів переговори з польськими бізнесменами, які погодились приймати у своїх компаніях студентів з України. Відбулися також зустрічі з представниками ЛНУ ім. Івана Франка та НУ «Львівська політехніка». І вже в червні 20 студентів цих ВНЗ поїхали на місячне стажування до найкращих польських компаній у сфері банківської справи, енергетичної галузі, страхування, до мерії Гданська.

Організатори вирішили продовжувати цю справу. Свою ініціативу вони оформили юридично, створивши фонд Leopolis for future. У рамках цього проекту зустрілись із ректорами вже трьох львівських вишів, долучивши Львівську національну академію мистецтв. Відтак, наступного року на стажування до Польщі поїдуть 25 студентів Франкового університету, Львівської політехніки та академії мистецтв.

«Колись люди мого покоління проходили стажування у країнах Європи та США. Для нас це було дуже важливо, тому ми вирішили допомогти у такий спосіб й українцям, – зазначив голова правління фонду Leopolis for future Артур Габор. – Ми відбираємо найкращих студентів. Намагаємось не обмежувати

спектр спеціалізації, але керуємось насамперед конкретними пропозиціями польських фірм. Українські студенти – освічені, мудрі й інтелегентні люди, які залишили після себе чудові враження».

Ректор Львівського національного університету імені Івана Франка Володимир Мельник підкреслив, що підписання угод про співпрацю виявляє глибинні закономірності цивілізованого європейського світу. За його словами, дуже важливо будувати майбутнє, інвестуючи в інтелектуальне збагачення молоді. Він подякував польським колегам за допомогу та підтримку, зауваживши, що впродовж останніх десятиріч ми побачили фундаментальні зміни у відносинах між Україною та Польщею на найвищому рівні, які закладають фундамент майбутнього розвитку між країнами.

За словами Артура Габора, зараз фонд Leopolis for future започаткував співпрацю лише з вишами Львова та надалі планує її розширити й з іншими містами України.

За матеріалами ІА ZIK

Співпраця з університетами Туреччини

Підвалини українсько-турецької наукової співпраці були закладені ще 2011 року під час міжнародної конференції, у якій взяли участь науковці Національного університету Сакар'я в Туреччині. На початку листопада 2014 р. на запрошення турецьких колег делегація Університету у складі: Ректора Володимира Мельника, проректора Ярослава Гарасима, професора кафедри давньої історії України Мирона Капрала та доцента кафедри археології та спеціальних галузей історичної науки Анастасії Баукової взяли участь у Міжнародній науковій конференції «Взаємини між Україною та Туреччиною: козацький період (1500-1800 рр.)».

Провідні українські науковці зі Львівського національного університету імені Івана Франка, Інституту історії НАН України, Інституту сходознавства імені Агатангела Кримського НАН України (м. Київ), НУ «Києво-могилянська академія», Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київського університету імені Бориса Грінченка, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, Запорізького національного університету, Одеського національного університету імені Іллі Мечнікова, Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, Маріупольського державного університету та вчені з університетів Сакар'ї, Анкари, Стамбула й інших міст Туреччини обговорювали питання українсько-турецьких взаємин від часів Козащини до сьогодення. Завдяки широкому представництву наукових кіл обох країн учасники конференції окреслили бачення міжнародних взаємин у майбутньому.

Захід розпочався із виконання гімнів Республіки Туреччина та України. З вільним словом виступили Ректор ЛНУ ім. Івана Франка Володимир Мельник та Ректор Національного університету

Сакар'я. Музаффер Ельмаз. Під час конференції з доповіддю про історію вивчення сходознавства у Львові та основні досягнення львівських науковців у цій царині звернувся до присутніх проректор Університету Ярослав Гарасим.

У межах заходу відбулося засідання круглого столу, темою обговорення якого було «кримське питання» в контексті міжнародних відносин. Професори Ю. Кочубей, Я. Калакура, В. Крюков, Ю. Озтюрк, Х. Киримли, К. Озчан висловили свої міркування щодо шляхів і методів вирішення складної міжнародної ситуації.

На підсумковому засіданні вчені обох країн виробили та затвердили ухвалу конференції, у тексті якої закріплено пропозиції щодо подальшої наукової та культурної співпраці на міждержавному й міжуніверситетському рівнях. Зокрема йшлося про те, що подібна спільна конференція повинна відбутись у 2016 році на базі нашого Університету.

Варто додати, що робота конференції широко висвітлювалась у турецьких регіональних і загальнодержавних медіа. Важливим заходом у рамках проведення конференції стало відкриття Центру української книги в університеті Сакар'я, фонди якого сформовано переважно з подарованих українськими ученими наукових і науково-популярних видань. Їх тематика висвітлює історію та культуру України, а також засвідчує рівень розвитку досліджень турецько-українських стосунків, ілюструє напрями досліджень провідних українських науковців.

Результатом візиту делегації Львівського університету до Туреччини стало підписання угод про академічну співпрацю з університетами Сакар'ї та Біледжик.

Анастасія Баукова,
доцент кафедри археології
і спеціальних галузей
історичної науки

Зустріч ректорів Львівського та Опольського університетів

10 листопада 2014 року Ректор Університету Володимир Мельник зустрівся із польським колегою, ректором Опольського університету, професором Станіславом Нічеєю. У рамках офіційної зустрічі йшлося про основні аспекти співпраці між університетами, а також про спільні наукові українсько-польські дослідження.

Ректор Опольського університету презентував українським партнерам свою книгу під назвою «Львів – сад сну і пам'яті», яка є першим дослідженням історії Личаківського кладовища у Львові та перевидана вже вчетверте, а також сувенірні дарунки: фігурку, двомовну фотокнигу зі зображеннями міста Лева та декілька примірників наукових збірників.

Під час зустрічі ректор польського університету розповів про спільність історії українських і польських міст, наголосивши на важливості академічної співпраці обох ВНЗ, а також окреслив основні аспекти системи вищої освіти в Польщі.

Станіслав Нічея не оминув також питання про те, як змінилася Польща завдяки інтенсивному розвитку місцевого самоврядування. Професор висловив своє оптимістичне бачення розвитку України як члена Європейського Союзу.

Володимир Петрович подякував польським колегам за політичну і

моральну підтримку України на шляху до становлення демократичних цінностей і зацентрував увагу на тому, що вже сьогодні українські та польські вчені мають спільну позицію щодо багатьох питань як наукового, так і суспільно-політичного життя обох держав. «Точку неперервності у процесі взаєморозуміння ми пройшли, а отже, оптимістична лінія нашої співпраці буде продовжена й надалі», – додав Ректор.

Нагадаємо, що 10 лютого 1997 року було підписано угоду про співпрацю між Львівським національним університетом імені Івана Франка та Опольським університетом. Упродовж 2013-2014 року університети провели дві міжнародні конференції, за результатами яких опубліковано п'ять монографій за участю викладачів факультету міжнародних відносин.

Кафедра країнознавства і міжнародного туризму факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка, разом із кафедрою культури і країнознавчих досліджень Східної Європи Інституту європейських досліджень Технічного університету м. Хемніц (Німеччина) та кафедрою міжнародних відносин Інституту політології Опольського університету (Польща) організували та провели з 13-17 жовтня 2014 року Міжнародну німецько-польсько-українську осін-

ню школу «Національні меншини на сході і заході: історичні детермінанти, загальноєвропейський контекст та візії майбутнього».

У рамках співпраці також відбувається стажування доктора Еви Іановіч з Інституту наук політичних Опольського університету (РП) у межах проекту Еразмус Мундус.

У планах Університету на наступний рік – зміцнення українсько-польської академічної співпраці, зокрема через реалізацію низки спільних заходів: проведення літньої та осінньої школи в м. Ополь та м. Хемніц, видання колективної монографії «Україна в сучасному геополітичному просторі» за участю польських та українських авторів, організація Міжнародної конференції, за результатами якої вийде друком колективна монографія.

У 2015 році також відбудеться підписання угоди про співпрацю в межах програми «Еразмус+», узгодження магістерських програм студентів факультету міжнародних відносин та Інституту наук політичних спеціальностей «Міжнародні відносини» для запровадження подвійних дипломів магістрів, участь у конкурсі проектів «Еразмус KA1» та «Еразмус KA2», а також «Горизонт 2020 Europeas a Global Actor».

Ірина Кузьма

Start-up: шлях до успіху

У рамках навчального курсу «Підприємництво в IT-сфері» на кафедрі радіофізики та комп'ютерних технологій студенти-магістри факультету електроніки вчетверте презентували start-up-проекти у форматі «Марафону ідей». Це новинки, які допоможуть користувачам заощадити кошти, час та зусилля і можуть бути корисними в побуті.

Представники ректорату, гості зі Швеції, працівники компанії «Softserve» та студенти зібралися в аудиторії, аби оцінити презентації start-up-проектів студентів-початківців у сфері IT-технологій, обмінятися думками та висловити побажання щодо вдосконалення їхніх ідей. Представлення й обговорення відбувалося англійською мовою.

Звернувся до учасників презентації проректор із наукової роботи Університету Роман Гладішевський: «Ми пишаємося тим, що саме в Університеті відбуваються презентації студентських start-up-проектів. Зазначу, що університетське середовище – це простір, де гартується інтелектуальна еліта. Багато нинішніх авторитетних особистостей робили тут

свої перші кар'єрні кроки. Тепер вони повернулися в Університет, щоб передати молоді свої знання». «Досвід старшого покоління й ідеї молодих людей – це запорука успішної української науки і бізнесу», – переконаний Роман Євгенович.

«Щодня зростають ціни, відповідно, хочеться заощадити кошти. Звідси й виникла ідея створити мобільний додаток, який «підкаже», де можна придбати речі за низькою ціною», – розповів учасник команди Назар Юристовський, який разом із колегами Любомиром Гложимом і Любомиром Іваницьким представили проект під назвою «Discounter». «Якщо втілити наш мобільний додаток у життя, він стане майданчиком для консолідації місцевих «гарячих пропозицій» і розпродажів в одному телефоні, використовуючи WEB та мобільні технології. З часом, додаток буде корисним у різних містах і країнах», – переконаний Назар Юристовський.

Інша команда студентів презентувала неординарний проект під назвою «IWE». Як розповіла учасниця команди Віра Литвин, їхня ідея буде цікавою для тих, хто любить готувати та смачно по-

їсти. «За допомогою смартфона, який синхронізуватиметься із «розумним» холодильником через WiFi, додаток покаже, які продукти є у ньому. Залишається лише докупити потрібні інгредієнти для приготування страв, що допоможе заощадити час. Плануємо реалізувати цю ідею у межах курсу, оскільки є девелоперами і не потребуємо додаткових ресурсів. Думаю, що навесні всі охочі зможуть подивитися на результати нашої праці», – зазначила Віра Литвин.

Цікавий і незвичний проект під назвою «Online scout center» представив студент Іван Федак. За його словами, мета цього start-up – дати шанс молодим талановитим спортсменам увійти у великий футбол. «Усі

бажаючі матимуть змогу створити акаунт, де вказують свої персональні дані, навички, фізичні характеристики та додають відео. Потім відбувається формування рейтингів, завдяки чому роботодавці зможуть безперешкодно знайти потрібну їм людину», – розповів Іван Федак.

Студенти факультету електроніки також придумали, як спростити процедуру запису на прийом до лікаря в поліклініці. «Щоб не стояти у чергах у реєстратурі, пацієнт за допомогою свого мобільного додатку може зареєструватися і записатися на прийом до лікаря. Також пропонуємо оцифрувати медичні картки, щоб не мати мороки з великими книжками», – розповів засновник ідеї «Smart Clinic» Маркіян Юськів.

«Важливою є не ідея, а її впровадження», – переконаний організатор «Марафону ідей», викладач факультету електроніки Ігор Катерняк. – Утім, найважливішим є мислення студента, який буде здатен її реалізувати. Я провів із цими студентами три місяці. Щоп'ятниці ми проводили лекції, під час яких обговорювали потреби, ідеї та переваги конкуренції. Сьогодні маємо результат – презентація семи проектів start-up, – зазначив Ігор Катерняк.

«Цікаво почути стільки нових ідей у сфері IT-технологій! – поділився враженнями директор шведської IT-компанії Томас Арктадеріус. – Я вражений ідеями студентів, де поєднано фізичну та цифрову працю. Як уже було зазначено, ідея – це ніщо, натомість її втілення – запорука успіху. І перший крок до цього – діалог із користувачами та споживачами. Зазначу, що ми запланували новий проект зі співробітництва Швеції з Україною. Наступного року приєднаються також студенти із Тбілісі».

Навчання студентів, які презентували новинки у сфері IT-технологій, відбувалося як у лекційному форматі, так і у вигляді практичних завдань, зустрічей з успішними підприємцями та бізнесменами, а також за допомогою технологій електронного навчання на платформі Української системи дистанційного навчання www.udl.org.ua і відеоконференцій із викладачами Стокгольмського університету.

Ірина Кузьма
Фото автора

Seed Forum: можливості інноваційного розвитку

У рамках візиту до Львова 8 грудня 2014 року президент «Seed Forum Global» Штайнер Корсмо та співзасновник і голова Міжнародного благодійного форуму «Seed Forum Ukraine», засновник і керуючий партнер бізнес-інкубатора iHUB Дмитро Подолєв відвідали Львівський національний університет імені Івана Франка, де зустрілися з Ректором, професором Володимиром Мельником і студентами Університету.

Варто зазначити, що в рамках українсько-норвезького бізнес-форуму 18 листопада 2014 року було підписано меморандум про співпрацю Львівського національного університету імені Івана Франка з Фондом «SeedForum» (Норвегія) і Міжнародним благодійним форумом «Seed Forum Ukraine».

«Складаю щире подяку Вам за те, що відгукнулися на пропозицію щодо співробітництва, й відразу перевели наші домовленості у практичну площину. Переконаний, що процес налагодження співпраці розпочнеться успішно і, маю надію, буде довготривалим. Судячи з попередніх зустрічей і тих досягнень, які Ви маєте, нам корисним буде Ваш досвід, яким Ви зможете поділитися з молоддю», – звернувся до гостей Ректор Університету.

Президент «Seed Forum Global» Штайнер Корсмо запевнив, що має тверді наміри вже цьогогоріч започаткувати активну роботу з Університетом та мерією Львова. Він також зазначив, що під час зустрічі з мером Андрієм Садовим було підписано меморандум про співпрацю, яка передбачає відкриття у Львові бізнес-інкубатора iHUB.

За словами голови Міжнародного благодійного форуму «Seed Forum Ukraine», засновника і керуючого партнера бізнес-інкубатора iHUB Дмитра Подолєва, студенти ЛНУ ім. Івана Франка матимуть прямий доступ до бізнес-інкубатора iHUB, який забезпечуватиме підтримку, навчання, консалтинг, бізнес-освіту та пошук інвесторів для малих IT-компаній України.

Під час зустрічі зі студентами Університету Штайнер Корсмо розповів про діяльність фондуції та про інноваційне підприємництво й основи фандрейзингу. Зокрема йшлося про start-up-середовище, різні категорії інвесторів і принципи інвестування. Президент «Seed Forum Global» надав практичні поради щодо того, які інновації та ідеї потребують інвестицій і як їх залучати.

«Ми пропонуємо оптимальну стратегію – від start-up до прибуткового власного бізнесу

й активно працюємо над тим, щоб ідея у поєднанні з інвестиціями давала результат. Утім, перед її впровадженням потрібно продумати всі деталі та довести її потребу й унікальність на ринку», – пояснив учасникам зустрічі Штайнер Корсмо. – Для того, щоб ваша ідея стала успішною, потрібно знати, що на бізнес-ринку існує три типи компаній – технологічні, нетехнологічні зі зростаючим потенціалом та Lifestyle компанії. Також варто знати про типи інвесторів й обрати серед них або приватних фінансових, або структурований капітал».

За словами експерта, молода компанія має пройти певне «життєве» коло. На початках будь-який бізнес зазнає витрат і втрат, проте потрібно знайти правильний підхід для налагодження продуктивної роботи та впровадження в життя нової ідеї. Перший крок до цього – діалог з інвесторами. «Необхідно продумати, яким чином мотивувати інвесторів. Найкращий спосіб – це почати заробляти гроші із власного бізнесу. Таким чином, збільшиться інвестиційний потік у вашу компанію», – переконаний Штайнер Корсмо. – Невід'ємною частиною успішного початку ведення бізнесу є детально продуманий і проаналізований бізнес-план. Туди повинні входити відомості про концепцію, команду, ринок, переваги конкурентів, унікальність, бізнес-модель (яким чином можна заробляти кошти), потреби капіталу, стартовий капітал, можливий зарібок і ризики вашого проекту. Зазначу, що в команду потрібно брати тих спеціалістів, які добре знаються на продукті й технології».

«Наша головна мета – допомогти молодим спеціалістам і майбутнім підприємцям у створенні й розвитку власного бізнесу», – наголосив Дмитро Подолєв, зауваживши, що iHUB є своєрідним майданчиком для знайомства інвесторів із кращими start-up із потенціалом зростання до рівня глобальних компаній. Це те місце, де молодь може отримати допомогу під час виконання найважчих завдань.

Голова Міжнародного благодійного форуму «Seed Forum Ukraine» поділився зі студентами власним досвідом реалізації проектів, які принесли йому успіх, і запевнив, що головне – мати мрію створити свою справу, ідею та бажання втілити її в життя. Дмитро Подолєв закликав молодих людей бути ініціативними та виявляти активність у створенні власних start-up.

Тетяна Шемберко

Мандрівка до Німеччини

Наприкінці жовтня група студентів географічного факультету нашого Університету за підтримки Німецької служби академічних обмінів DAAD (Deutscher Akademischer Austausch Dienst) відвідала Німеччину, де мала змогу відвідати низку університетів і соціально-культурних інституцій та промислових об'єктів, ознайомитися з організацією освіти та технологічними процесами галузей виробництва та надання послуг. Основна мета поїздки – вивчити особливості економіки Німеччини та її місце на світовому ринку, зробити порівняльний аналіз культури, науки, соціально-економічного розвитку земель Німеччини (Саксонія, Бранденбург, Саксонія Анхальд, Тюрингія, Баварія). Студенти також мали на меті пізнати особливості життя й навчання своїх німецьких колег, специфіку організації вищої освіти.

«Наша подорож розпочалась з одного з найбільших міст Польщі – Кракова. Були ми там недовго, проте вже за декілька годин нам вдалося зануритися в багату культуру цього міста, ми були захоплені його архітектурою», – зазначають учасники делегації.

Переїзд із Польщі до Німеччини, за їхніми словами, був досить тривалим і важким, але вартував того, щоб уже наступного дня побачити неймовірну красу й казкові барви східного міста Німеччини, міста «тисяч веж» – Бауцен. «Зранку нас уже чекали у «Domowini» – Спілці лужицьких сорбів (слов'янська меншина в Лужиці) та Сорбському культурному інституті», – діляться враженнями учасники поїздки. Розповіді про історію, культуру, особливості та звичаї меншини особливо зацікавили наших студентів.

Наступного дня делегація відвідала місто Каменц, де побачила, як добувають буре вугілля відкритим способом. «Ми побували в буровугільному кар'єрі Nochten. Це було неймовірно! Ми спустилися на «17 млн. років назад». Нам, географам, це – «як потрапити в рай». Адже ми стояли на землі, де ходили динозаври. Це було незабутньо!», – розповідають студенти.

Далі студентів-географів чекала столиця. Із плином історії, Берлін неодноразово був головним містом німецьких державних утворень, зокрема Маркграфства Бранденбург, Королівства Пруссія, Німецької Імперії, Східної Німеччини. «Ми зустрілися із професорсько-викладацьким складом географічного інституту університету Гумбольдта, де мали низку лекцій із кліматології, еконо-

мічної географії, дидактики, біогеографії, ознайомилися зі Східним і Західним Берліном, відвідали Рейстаг і теплову електростанцію Heizkraftwerk Reuter West», – пригадують учасники поїздки.

Наступним пунктом подорожі був Потсдам. «Там ми зустрілися із викладачами Потсдамського географічного інституту. Нас дуже гарно приймали, розповідали про навчання та студентське життя. Провели цікаву екскурсію територією університету. Показали всі корпуси, ознайомили нас зі специфікою навчального процесу, і ми на хвилинку відчували себе потсдамськими студентами, коли сиділи в лекційній залі», – зазначають студенти.

За словами учасників поїздки, приємне враження і чудові спогади залишилися після відвідин унікального ландшафтного парку Сан-Сусі, який представлений пагорбами, деревами, річками Шпрее і Хафель, цілою системою озер. Фрідріх Великий і Вольтер, Потсдамська конференція, останній німецький кайзер – усе це ще живе там. Та й найвідоміший палац Потсдама – Сан-Сусі, літня резиденція Фрідріха Великого і національна німецька святиня – зберігся в незміненому вигляді зі середини XVIII століття. Кажуть, що тут Фрідріх розважав своїх придворних грою на флейті. І саме в пам'ять про це перед Сан-Сусі в будь-яку погоду грає флейтист. Територія парку вражає, тут можна ходити і ходити. «У нас очі розбігалися від неймовірної краси! Ми відчували себе королями й королевами, гуляючи серед розкішних палаців. Це було неймовірно! Після приємної втоми і чудових вражень ми солодко заснули в готелі. А наступного дня ми знову гуляли парками. Відвідали об'єкт світової спадщини ЮНЕСКО – Вюрлітський ландшафтний парк», – діляться враженнями учасники поїздки.

У Лейпцигу студенти провели три дні. Це місто є знайомим в історії світової музики – воно пов'язане з іменами Фелікса Мендельсона, Роберта Шумана, Ріхарда Вагнера, Едварда Гріга, а також Йоганна Себастьяна Баха. Найвишній церква Лейпцигу – Церква святого Хомі, де працював кантором Йоганн Себастьян Бах. Поряд з церквою розташований музей Йоганна Себастьяна Баха. У Лейпцизькій консерваторії навчався свого часу класик української національної школи музики – Микола Лисенко. Тут же народився і сучасний співак Білл Кауліц і гітарист Том Кауліц.

Студенти географічного факультету побували біля найбільшого пам'ятника Європи – Пам'ятника Битви народів (нім. Völkerschlachtdenkmal). Його висота сягає 91м.

На завершення візиту в дружньому колективі країнознавчого інституту, делегація відвідала архів найстарішої бібліотеки Німеччини, найдавнішою книгою якої є Атлас Птолемея 1521 року.

Наступні два дні були насичені зустрічами з академічними спільнотами у містах Галле та Байройт, теплими й приємними розмовами зі студентами.

«Останній день. Ура! Ми – у самому серці Баварії – Мюнхені. Ми відразу відчували на вулицях духмний запах хмелю. Він тут усюди, адже місто славиться своїми пивоварними традиціями. Сучасний Мюнхен вражає своєю незрівнянною красою!», – переконують студенти.

Рідну українську мову географи почули під час зустрічі в Українському Вільному Університеті.

Море вражень, багато спогадів, щирих усмішок надовго залишаться в пам'яті учасників поїздки.

Христина Сторонянська,
магістр географічного факультету

Кроки життя та наукової праці класика української мінералогії

До 85-річчя від дня народження Ореста Матковського

17 листопада Оресту Матковському виповнилося 85 років. На честь цієї знаменної та ювілейної дати на геологічному факультеті відбулася Урочиста академія з нагоди ювілейного дня народження доктора геолого-мінералогічних наук, професора кафедри мінералогії, заслуженого професора Львівського національного університету імені Івана Франка, академіка АН Вищої школи України, віце-президента Українського мінералогічного товариства, лауреата Державної премії в галузі науки і техніки, нагороди Ярослава Мудрого та Святого Володимира.

З науковими доповідями під час академії виступив професор Микола Павлунь, який розповів про кроки життя та праці Ореста Ілляровича, а професор Володимир Павлишин представив Ореста Матковського як класика української мінералогії.

Доповідачі намагалися охопити найважливіші сторони багатогранного життя та наукової праці відомого ученого, педагога, організатора науки й освіти, змалювати яскравий і неординарний образ людини-творця і працелюба, метра мінералогії, патріарха геологічного факультету – Ореста Матковського.

Світ великий, але водночас і дуже тісний! Адже до 1948 року ані студент першого курсу геологічного факультету Орест Матковський, ані незабутній Євген Лазаренко – засновник факультету, перший його декан, а опісля Ректор Університету й академік – і гадки не мали про існування один одного, хоча доля повернула так, що саме вони спільно пройшли великий, славний і плідний шлях у науці та житті, і який досі продовжує торувати наш ювіляр – його блискучий учень, соратник і послідовник. Але до того часу було подільське дитинство та юність малого хлопчентя й парубка – моторного, веселого, життєрадісного, холерично-емоційного, працьовитого, дотепного і дуже допитливого. Була сільська праця з дитинства, навчання в Підволочиській середній школі № 1 на Тернопіллі, але й були дитячі та юнацькі ігри, веселі святкові дні й вечори на Різдво і Великдень, хороводи, танці та співи: гей-гей, такого солов'їного голосу, як в Ореста ще годі було знайти! До прикладу, у 2011 році всі гості величезної зали в найдорожчому ресторані Владивостока змушені були встати та з величезним захопленням і здивуванням слухали Орестове «Многая літа», яке він виконав на честь 60-річчя академіка РАН і випускника нашого факультету Олександра Ханчука. А його улюблена пісня «Ой чий то кінь стоїть» супроводжує усе його яскраве життя!

Навчання на факультеті Орест Іллярович закінчив 1953 року з відзнакою і одразу вступив до аспірантури на кафедру мінералогії. 1957 року блискуче захистив кандидатську дисертацію і розпочав працю на посаді асистента кафедри мінералогії, а з 1962 р. – доцента цієї ж кафедри, на якій працює донині. Його наукові праці того часу були не тільки актуально-здобденні, але й неординарно-новітні. Про це дуже добре свідчить хоча б одна з низки його праць того часу: робота про мінералогію акцесоріїв, зокрема циркону, була майже миттєво перекладена й опублікована в Японії, хоча тоді про Інтернет і журнали, які входять до наукометричних баз даних, і гадки не мали – усе визначав і досі визначає науковий зміст публікації, у якому б журналі вона не була надрукована. Зокрема, цієї та багатьох інших блискучих його наукових праць того й пізнішого часу.

Отримавши у 1962 р. вчене звання доцента, він продовжує читати лекції та

проводити лабораторні заняття з різних мінералогічних дисциплін та інтенсивно здійснює наукові дослідження з генетичної і регіональної мінералогії, зокрема камерних гранітних пегматитів Волині й усієї північно-західної частини Українського щита, трапової формації його західного схилу, різних об'єктів складчастих Карпат і Закарпаття в контексті становлення мінералогічної наукової школи академіка Євгена Лазаренка. Тоді ж він стає заступником відповідального редактора відомого у світі «Мінералогічного збірника», а в 1979 р. розпочинає конструктивно поєднувати викладання, наукові дослідження й адміністративно-організаторську роботу як завідувач кафедри мінералогії: очолював її Орест Іллярович чверть віку – з 1974 по 1999 рік. Це був той час, коли під його керівництвом весь колектив кафедри дуже ефективно працював у науковій сфері, а він сам у 1975 р. узагальнив свої наукові праці у докторській дисертації, яку захистив в Інститут геохімії і фізики мінералів НАНУ в Києві.

Уже в зовсім ранній і цей період, будучи в повному фізично-інтелектуальному розквіті сил, Орест Матковський здійснював дуже велику і різнопланову науково-організаційну та координаційну роботу, а також і на міжнародному рівні. Зокрема, уже в 1961 р. із проблемними доповідями брав участь у засіданні комісії з мінералогії і геохімії Карпато-Балканської геологічної асоціації (КБГА) та в VII її з'їзді в Софії, у низці всесоюзних нарад у Баку і Тбілісі, міжнародній комісії з геологічних проблем Чехословаччини й України (Братіслава), I Міжнародному симпозиумі з геохімії (Москва), неодноразово був членом

його прізвище занесли в книгу трудової слави. Його нагородили ювілейною медаллю «За доблесну працю». У 1977 р. присвоїли вчене звання професора на кафедрі мінералогії. Відтоді його зусилля в усіх напрямках його різноманітної і бурхливої діяльності – така вже натура – інтенсифікувалися. Одразу після цього він став головним редактором Мінералогічного збірника, читав в Університеті Брно цикл лекцій «Акцесорні мінерали», у 1980 р. його обрали деканом геологічного факультету. На цій посаді він перебував 16 років, що збіглося із завершенням золотого віку геології: саме тоді відбувається зростання наукових досліджень підрядного та бюджетного напрямів (були роки, коли на факультеті діяло до 100 господарів і до 10 держбюджетних тем по лінії МОН і ДКНТ, навчалися студенти-іноземці з різних країн, був створений і успішно функціонував Інститут геології і мінералогії золота, кольорових металів і алмазів України, а його директором теж був Орест Іллярович. Дивує: як і коли він встигав здійснювати величезний і різноплановий масив роботи, будучи реально та формально і так переобтяженим коректним виконанням непростих обов'язків завідувача кафедри, декана, викладача різних дисциплін, керівника дипломних робіт студентів і кандидатських досліджень аспірантів, плідно працюючи в науці й організовуючи її: він стає членом Вченої ради Університету, та, з невеликою перервою, є ним і донині. Орест Матковський є членом Українського мінералогічного товариства і головою його Львівського відділення, віце-президентом Львівського наукового геологічного товариства, чле-

метасоматити Закарпаття» (1988), «Мінерали України» (1990), «Мінерали Українських Карпат» (1990, 1995, 2003, 2011, 2014), «Прикладна мінералогія» (2002), «Генезис мінералів» (2003, 2007), «Основи мінералогії України» (2009), «Академік Євген Лазаренко. Нарис про життєвий і творчий шлях, спогади, фотоальбом» (2005), «Геологічний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка» (2008, 2010), «Російсько-український геологічний словник» (2011) та ін.

Науковий загал зміг належним чином оцінити результати цих досліджень на низці симпозиумів і конференцій, зокрема на XI конгресі Міжнародної мінералогічної асоціації у Новосибірську, IV Всесоюзному симпозиумі з метаморфізму в Апатитах, XII конгресі Міжнародної мінералогічної асоціації у Варні, Всесоюзній нараді з акцесорних мінералів у Москві, роботі комісії з мінералогії і геохімії КБГА в Будапешті й багатьох інших нарадах, симпозиумах. Його різнопланова та глибоко змістовна робота з проблем теоретичної, генетичної і регіональної мінералогії була увінчана присудженням йому в 1982 р. Державної премії в галузі науки і техніки. Ця премія стала заслуженим визнанням його натхненної і важливої праці.

Орест Іллярович, хоч як це не дивно, знаходив час і сили для написання науково-популярних праць, і тут він теж був вірний собі – якщо щось робити, то досконало! Про це свідчить його науково-популярна книга «Природные кристаллы Украины», за яку йому присуджено диплом Президії і Ради Всесоюзного мінералогічного товариства у 1992 р. Роком пізніше його обрали академіком АН ВШ України, де він очолював мінералого-геохімічний і петрографічний напрямок відділення наук про Землю. Президія академії високо оцінила його роботу: у 2005 році за навчальний посібник «Прикладна мінералогія» нагородила Ореста Ілляровича дипломом і медаллю лауреата нагороди Ярослава Мудрого. Не забула про його здобутки і Державна геологічна служба України: у 1999 р. вона нагородила заслуженого професора ЛНУ ім. Івана Франка (ним він став двома роками пізніше) медаллю В. Лучицького, а в 2004 р. присвоїла найвище відоме звання «Почесний розвідник надр» із відповідною медаллю, у 2005 р. – пам'ятним знаком П. Лутугіна за заслуги в розвідці надр.

Однак повернемося до предметної науково-організаційної його праці. У 1994 р. за його ідеологічного обґрунтування в Університеті провели Всеукраїнську конференцію «Золото надр України». 1996 року його відрядили до м. Мішкольц (Угорщина) для участі в XV Міжнародній виставці мінералів і музеїв у Будапешті, роком пізніше – у V Школі з фізики мінералів у Вроцлаві, в XII Європейському симпозиумі з флюїдних включень у Варшаві – Кракові. Щодо України, то й тут не без його зусиль і безпосередньої участі здійснені конференції в Луцьку – Шацьку (біомінералогія, мінералогічні музеї), Берегово (екологічна мінералогія), Донецьку, Харкові, Одесі, Києві, Львові (різні питання з мінералогії, геохімії, корисних копалин, навчального процесу). Під його організаційною опікою відбуваються наукові читання академіка Є. Лазаренка в Києві, Львові, Чинадієво, виходять друком збірники тез доповідей і матеріали конференцій. У 2005 р. Спілка геологів України за внесок Ореста Ілляровича у мінералогію нагородила його медаллю Євгена Лазаренка.

Мало хто достеменно може зрозуміти: як учений, педагог, організатор і керівник науки, громадський діяч, у запліччі якого чималий досвід, не тільки не зменшує, а нарощує життєві оберти. Однак, це так. Варто хоча б сказати про п'ятидесятне фундаментальне видання «Мінерали Українських Карпат», три з яких вийшли друком останніми роками, а в том про процеси мінералоутворення – кілька місяців тому. Орест Матковський продовжує редагувати «Мінералогічну енциклопедію України», працює заступником редактора журналу «Записки українського мінералогічного товариства», є членом редколегії Геологічного збірника НТШ, не пропускає жодних засідань АН ВШ в Києві. І все ж продовжує читати лекції студентам, керує держбюджетною науково-дослідною тематикою, за що суспільство йому вдячне. У 2008 р. Орест Іллярович отримав подяку Кабінету Міністрів України, через рік удостоєний нагороди Святого Володимира АН ВШ, в 2011 р. – нагороджений грамотою Верховної Ради України. 17 листопада 2014 р. на засіданні Урочистої Академії йому вручений сертифікат і медаль Спілки геологів України «За заслуги» II ступеня.

Майже всі ми, випускники факультету – це його учні. Але особливу увагу до нього виявили монгольські випускники нашого факультету, які в 2010 року запросили його в Монголію. І він полетів на край світу, в Улан-Батор, а потім ще й у Південну Гобі. Більше того, 22 вересня 2011 р., уже зовсім на краю світу, перебуваючи у Владивостоці на науковій конференції та на запрошення випускника факультету, тільки він і ще троє львів'ян, серед них і я, скупалися в Японському морі! Хто з вас це може зробити? А він це зробив.

У 2011 р. у Львові за підготовку студентів із Монголії президент цієї азійської країни особисто вручив йому ювілейну медаль «800 років Великої Монголії». І вже зовсім нещодавно, у 2013 р., Орест Іллярович удостоєний медалі «140 років НТШ» та відзначений Почесною грамотою Західного наукового центру НАН України.

Завершуючи незавершене, – дуже стислий огляд яскравого, динамічного та повнокровного наукового життя і праці Ореста Ілляровича Матковського, яке добігло вже до ювілейного 85-річчя, треба сказати, що він зумів глибоко дослідити різні аспекти мінералогії та опублікувати результати досліджень у понад 500 наукових статтях, 26 монографіях, 5 підручниках і посібниках. Він для нас усіх – духовний та інтелектуальний приклад справжньої національної еліти, приклад людяності, толерантності і чуйності. Професор, який усе своє свідоме життя керувався і керується дуже простим, але надважливим соціальним принципом, від якого він жодного разу не відійшов: «Людина вартує стільки, скільки вартує її слово!». У нього ще багато науково-організаційних і життєвих планів, тож здоров'я ювіляру і творчих успіхів! З роси і води йому!

Микола Павлунь,
декан геологічного факультету

орґкомітетів різних наукових нарад з експериментальної, технологічної мінералогії і петрографії, з'їздах всесоюзного й Українського Мінералогічного товариства в Москві, Ленінграді, Києві. У цей період він видав низку глибоких наукових статей і монографічних видань, зокрема «Акцесорные минералы гранитоидов Осницкого комплекса Волини» (1956), «Мінералогія вивержених комплексів Західної Волині» (1960), «Мінералогія і петрографія Чивчинських гор (Украинские Карпаты)» (1971), «Мінералогическая характеристика пегматитов в книге «Мінералогія і генезис камерних пегматитів Волині» (1973) та ін.

Його щоденна натхненна праця як науковця, керівника кафедри – організатора науки та навчання не залишилася непоміченою в Університеті: у 1970 р.

ном експертної комісії МОН України з геології, головою спеціалізованої ради зі захисту докторських дисертацій, членом Президії і секції «Геохімія, мінералогія, петрографія, кристалогія» навчально-методичного об'єднання Державного комітету освіти, членом експертної комісії ВАК із геології і є ним досьогодні. Але пріоритетними для нього були наукові дослідження з теоретичної, генетичної, регіональної і прикладної мінералогії. На той час він зумів підготувати цікаві та глибокі наукові праці в цій царині, опублікувати ґрунтовні теоретико-прикладні статті, монографії, підручники і навчальні посібники такі, як видання у двох томах «Геология и полезные ископаемые Украинских Карпат» (1976, 1977), «Типоморфизм минералов полиметаллических и ртутных месторождений Закарпаття» (1984), «Околорудные

Габріель Руа Різдвяна дитина

Наближалось Різдво. Мої маленькі учні з дня на день збуджувались усе більше. Лець переписавши завдання з дошки в зошити, вони нахилилися один до одного, водночас з усіх боків, у класі, і шепотіли один одному на вухо те, що сподівалися дістати від Санта Клауса; або ж те, що готувалися подарувати мені, – своїй учительці. Я все робила для того, щоб потамувати ті благородні пориви щодо мене, які найчастіше лягали на плечі батьків. Я дізнавалася, що переконати люблячу дитину відмовитися від свого задуму, можливо, складніше, аніж дорослу людину, наділену силою.

У той час як деякі діти аж бундючилися, інші, чий батьки були дуже бідні, сумували через те, що не могли нічого мені подарувати. Хоч як повторювала їм, що їхня ввічливість до мене і старанність, з якою вони працюють, є найціннішими подарунками – я ніяк не могла їх потішити. І ще менше, аніж усіх інших, мені не вдавалося того року переконати мого малого Клера.

Ця дитина була для мене найлюбішим маленьким учнем. Він виконував найменшу роботу так, немов би від цього залежало його життя, або, радше, немов би заслужити мою похвалу було для нього самим життям.

У той час, як діти переписували у зошит зразок, записаний на дошці, я ходила взад-вперед між рядами, зупиняючись для того, щоб побачити, як працює кожен учень, і часто це виходило у них так погано, що я від того впадала в розпач – ніколи не надавати-муся для цієї роботи. Усе змінювалося, як тільки я схилилася над зошитом Клера – я з кожним днем щоразу більше захоплювалася гарним, дбайливим дрібним письмом чи просто навіть цифрами, розташованими у рівні рядки як музичний стан, щільними групами із чіткими проміжками між ними. Ця дитина могла б здійснити щось гарне навіть зі сторінками, заповненими звичайнісінькими паличками. Я щоразу йому це казала, це було сильніше від мене, це було щось таке, якби, вихваляючи його, я сама переконувалася у своїх учительських здібностях.

– Як ти гарно працюєш, Клері!

Тоді дитина, ще розпаліла від зрблених зусиль, уся напружена, заспокоювалася і дякувала мені такою ніжною усмішкою, що я майже зі соромом зауважувала героїчне зусилля, до якого щодня вдавався цей хлопчик, аби заслужити від мене те добре слово; а я мусила вважати, щоб не переборщити із цим, боячись, що інші учні почнуть заздрити йому, а можливо, навіть і сповняються до нього злістю.

Справді, мені не вдавалося знайти в нього жодної вади. Він був ширий, прямий, розумний, а крім того, ще й спокійний, що є рідкістю в такої здібної дитини. Коли він закінчував своє завдання скоріше, аніж інші, замість того, щоб галасувати, виявляти неспокій, він розважливо залишався на своєму місці і так радісно дивився на мене, немовби це вже було для нього нагородою. А

я сама часто шукала його поглядом з надією, певно, на якусь винагороду.

З початку року він ходив у тому самому вбранні із саржі блакитного кольору, який вилискував своєю зношеністю, хоча його тримали чистим і звичайно прасували з оцтованою водою для того, щоб зменшити вилискування тканини; на жаль, такий догляд за вбранням не допомагав; проте одного дня вбрання видалося мені новим.

Я зробила це зауваження Клерові, а він пояснив мені, що його мати, побачивши, що зворотний бік тканини ще добрий, ще в кінці тижня зайнялася тим, що перелицювала його.

Цей трохи темнуватий одяг був прикрашений білим викладеним коміром, який добре пасував до овального обличчя хлопчика з ніжним білявим волоссям. Через таку оздобу його товариші кепкували з нього, називаючи його слинчком, маминим синочком, а дитина з її делікатним вихованням, здається, не розуміла причини таких кепкувань. Трохи згодом, одного дня, я натрапила на малюнок гурту малих співаків у темному вбранні із білим м'яким коміром, і я уявила собі, що мати Клера могла також побачити цей малюнок і взяти його за зразок, як одягнути свою дитину. Я вирізала цей малюнок і причепила на фронтальній стіні класу. Відтоді Клер здавався мені не таким самотнім серед нас у своєму одязі, хоча у поведінці залишався таким самим сором'язливим.

Якось сталося так (мені прикро про це згадувати!), що я, втративши терпець, задарма штовхнула одного зі своїх учнів. Найбільш стурбованим був не той учень, а Клер; зовсім випадково глянувши на нього запитливим поглядом, я побачила його зболене обличчя. Таким чином, поволи ця дитина стала для мене своєрідним певним дороговказом. Коли його очі горіли інтересом, я могла зробити висновок про те, що моя розповідь добре скомпонована. Якщо ж його очі зволожувалися слізьми, це означало, що я знайшла необхідний тон, який схвилював учнів. А коли він голосно реготав веселим сміхом надщербленого дзвона, я могла запевнитися в тому, що мені вдалося відтворити комічну сцену.

А тепер, з наближенням Різдва, не вдавалося його розвеселити. Якщо він ще співав разом з іншими, бо так треба було робити, співав без натхнення, а його тихий сумний голос ледь чутно було в хорі. Він не усміхався більше при звуках дзень-дзелень!. Він і далі писав з не меншою старанністю у своєму зошиті, який мати обгорнула коричневим папером, щоб зошит залишався чистим; та коли я, як це було раніше, схилилася над ним, щоб сказати: «Це дуже гарно, Клері...», його хвилювання від того, здавалося, посилювалося; врешті-решт я майже перестала хвалити його. Скінчилося тим, що я намагалася уникати його ніжного погляду.

За тиждень до Різдва діти не могли вже стримуватися. Вони дуже хотіли б вразити мене несподіванкою, та ще більше старалися повідомити мене, що вони її готують. Біля моїх ніг майже завжди крутився Маленький Луї, який день за днем переповідав мені свої успіхи у перемовинах з батьком, від якого сподівався одержати для мене бляшанку какао. «Із двофунтовою трохи проблема», – уточнював він.

Маленький Луї був сином хитруватого польського єврея, який приїхав у наше місто відкрити одну із тих маленьких крамниць, в яких товари чи то через брак місця для їх виставлення, чи через неохайність постійно лежать розкидані долі, по куточках, або вряди-годи на брудних вітринах – шоколад поряд із милом і попкорнами. Мені не йшлося про шоколад з цього магазину, я намагалася зупинити Маленького Луї.

– Мій батько, – казав хлопець, – готовий уже дати двофунтову бляшанку. Але я не цього хочу. Я сказав йому, що для вчительки хочу двофунтову.

– Але вистачає одного фунта. І все! Не говори так голосно, Луї. Не всі діти мають батька, який може подарувати какао.

Та Луї по-своєму любив мене. Він починав знову, наморщивши носа, плаксивим голосом, так немов би весь свій вік займався гендлярством:

– Я сказав батькові, якщо ти не даси мені двофунтової бляшанки, то можеш шукати собі когось іншого, хто згодиться приймати товар о четвертій годині ранку. Мені потрібні два фунти.

Один фунт, вважав він, то ніяка не вага.

А ще був Джонні, його батько влітку працював каналізаційним робітником у системі каналізації, а взимку був безробітний. Джонні витукнув мені «по секрету», що його мати якраз плете мені капці з різнокольорової бавовняної пряжі, яку їй вдалося роздобути. Та він мусив, так би мовити, постійно тримати її на оці, бо вона може все залишити лише у своїх задумах і піти розважатися.

– Моя мати ледарка, – довірився він мені, – ще вчора вона усе занедбала, пішла серед білого дня грати в карти.

– Так не говорять про свою матір, чуєш, Джонні!

– А якщо це правда! А якщо так каже батько! Моя мати – страшна лівиница! Та я ні на хвилину не залишу її у спокої, аж поки вона закінчить «твої» капці.

Нема чого з тим критися: мої учні з ангельськими поглядами ставали на Різдво малими чудовиськами, які безжально видашували все їм потрібне зі своїх батьків, щоб показатися щедрими

до мене. Я вчитувала їх, казала, що негарно все звалити на своїх бідоласних батьків, які вже й так якомога силкуються, щоб забезпечити потреби своєї сім'ї... так негарно, Луї, ... це недобре, Джонні... Однак нічого не змінювалося. Луї не переставав напосідати на свого батька, повідомляючи мені про все, що відбувається: «Він поступово схиляється до двох фунтів, але поки що не маємо остаточного рішення. Йому, бач, шкода дати те какао. А проте, воно майже нічого йому не коштує, якщо вважати, що він мені відпустить його за оптову ціну».

А Джонні довелося признатися мені, що його мати десь загубила розпочатий капець, та краще, якби він знайшовся, бо інакше він дасть їй прочухана.

– Вона незграба, – сказав він мені.

– Слухай-но, Джонні!

– Батько так сказав.

Ще був мій любий малий Ніколай, який задля мене завзявся тиснути на свою матір. Ця сім'я жила на узліссі, на околиці міста, де вони легко знайшли матеріал для того, щоб спорудити собі досить зграбну хатинку, особливо приємну влітку, коли там були квіти і курочки, – поржавілу бляху, спинки ліжок і ще добрі дошки. Я знала цей куточок: у вересні, коли Ніколай ніжно полюбив мене і не міг заспокоїтися, поки якогось вечора після уроків повів мене туди, щоб я побачила, як у нього гарно. Його мати влітку вирощувала справжні квіти, а взимку виготовляла квіти із тонкої тканини або паперу й дешево продавала супермаркетам, а ті дорого їх перепродували. Із цієї ледь опалюваної хатини виходили такі делікатні підсніжники, що хотілося їх притутити до обличчя, як справжні живі квіти.

Анастасія, мати Ніколая, крапала інколи в серцевину квітки краплину парфумів.

– Хотів би дістати для тебе принаймні три квітки, – казав мені Ніколай. – Думаєш, цього досить?

– Надто багато, Ніколаю, якщо подумати про той час, який твоя мати витрачає на одну лишень квітку. І вона продає її не так дорого!

– Тоді лишень одну, – сумно відповідав він мені. – Принаймні одну. Але одна, це не так багато.

– Навпаки. Одна краще. Її добре видно, бачиш лише її.

– Ти так думаєш?

Та наступного дня він прийшов попередити мене, щоб я не надто сподівалася.

– Розумієш, навіть одна квіточка... не знаю певно, чи вона тобі відстанеться... Батько проти. Він пильнує за цим, як хижак. Як тільки з'являються готові

квіти, він хапає їх і біжить продавати. Більше їх не бачиш. Учора так назавжди зникли гарні, яскраво-червоні герані. Якщо б я міг украсти щось для тебе, – запитував він мене, бажаючи зробити мені приємність, – що ти хотіла б, щоб я вкрав? Конвалії? Запашний горошок? Бузок? Моя матуся робить такий гарний бузок! Він найкраще продається. Але його треба найдовше робити.

– О, нічого, Ніколаю! Ти краєш мені серце, коли говориш, що хочеш украсти роботу своєї матері.

– Вона, мабуть, цього не помітить, – відповідав Ніколай, сповнений ніжності до мене. – Трапляється, що я потайки хапаю ще тепле печиво, і вона з цього лише сміється.

Після таких розповідей і звірянь, які інколи відволікали мене від Різдва, важкого свята для люблячих істот, я поглядала на Клера. Зі свого місця він стежив за тими усіма галасливими розповідями, не намагався брати у цьому жодної участі, лишень очі, які дивилися на мене, сповнювалися болем, а далі опускалися долу, немов би чимось присоромлені.

Проте, думала я, він також, певно, тисне на свою матір. Я ніколи її не бачила. Бувало в мене таке, що я собі уявляла ту чи іншу матір за її дитиною. Так, скажімо, мені сподобалася мати Ніколая, як тільки він почав розповідати про неї. І безперечно, я вже відчувала прихильність і до матері Клера. Але мені видавалося дивним, що вона ніколи не показувалася у школі.

Наступні дні були страшенно холодні. Деякі учні пропускали уроки. Та лишень не Клер. Коли того ранку я трохи запізнилася, застала його вже на своєму місці – він уголос повторював урок читання цього дня.

Він перервав читання і підвівся, вітаючи мене, як я цього вимагала у дітей, коли хтось заходив до класу: а тому, що він прийшов передо мною, вважав належним дотримуватись щодо мене прав ввічливості. Ми привіталися. Далі він знову сів і продовжував читати:

Джек і Джил

Подерлися на схил...

Читав таким сумним голосом, що оце зараз я чую його голос, в якому звучав перший великий дитячий розпач благородного серця. Я все віддала б для того, щоб звільнити його від цього, однак тоді потрібно було б відмовитися від тієї симпатії, яку він до мене виявляв, а цього я найменше хотіла.

Того ранку, оскільки в класі було присутніх трохи більше половини учнів, я мала б досить часу, щоб ним зайнятися окремо, однак не наважилася цього робити і, можливо, навіть звертала на нього менше уваги, аніж звичайно.

Ми зробили невелику перерву, коли я побачила, як у заскленій частині дверей з'явилася ніжне обличчя зі спокійним поглядом. Я відчинила двері. Я опинилася перед жінкою у поношеному пальті, трохи відкритому на темну сукню, оздоблену таким білим комірцем, що враз мій погляд зупинився лише на цій незвичайній чистоті. Очі були тієї самої блакиті, яку я вже знала, хоча, можливо, блідіші, немовби вимиті життєвим досвідом. Я простягнула їй руки.

– Ви, безперечно, мати Клера!

Вона подякувала мені за те, що я її впізнала, тією самою ніжною усмішкою, якою усміхався її синок, коли був схвилюваний, а далі взялася вибачатися за те, що потурбувала мене під час уроків. Учора, пояснила вона, я випрала Клерові рукавички, вони не встигли за ніч висохнути. Сьогодні вранці через такий страшний холод намагалася переконати Клера не йти до школи, та не змогла нічого вдіяти – він пішов з голими руками. І ось та пані, в якій вона сьогодні прибирала помешкання, побачивши, яка вона заклопотана тими рукавичками, дозволила їй відлучитися на хвилину і віднести Клерові рукавички.

Вона подала мені рукавички, звернувши мою увагу на те, що вони ще трохи вогкі, але, якщо я покладу їх на радіатор, вони встигнуть до кінця уроків висохнути. Вона сказала мені,

що буде надзвичайно вдячна, якщо я це допилюю, може тепер спокійно піти – бо хоч і говорила Клерові про те, щоб запхав руки до кишені, він міг би про це забути, або ж захоче принести додому свій зошит, щоб показати його, ризикуючи обморозити собі руки, навіть не помітив цього... У такому віці над цим не задумуються....

Я відповіла їй, що за цим догляну і нехай вона не турбується.

Налаштувавшись уже йти, вона на якусь мить завагалася, а потім враз зважилася спитати мене, чи я задоволена її сином, чи він слухняний і чемний, бо, як вона сказала, присвячує йому мало часу, мусить заробляти на життя для них обидвох – то тут, то там займається прибиранням і часто сповнюється страхом за те, що Клер може втратити охоту до навчання і не бути таким gentleman, яким би вона хотіла його бачити.

– Джентльменом! Таж він найкращий з усіх.

– Справді, так?

Здавалося, вона трохи позбулася втоми і неспокою, хоча у своїй скромності далеко не була впевнена в тому, що Клер настільки досконалий, як я це сказала. Однак їй хотілося б у це повірити, і вона прошепотіла:

– Якщо ви так кажете! Якщо це ви так кажете!

У неї, як виглядало, залишався на серці якийсь тягар, бо враз, на порозі, шукаючи підтримки моєї думки, вона швиденько зізналася мені:

– Інколи мені видається, що я недобре роблю. Я сама виховую Клера, його батько нас покинув.

Я взяла її за руки. Я обійняла цю жінку, яка була надзвичайно ніжна, виявляючи своє горе.

Коли я повернулася до стола, зрозуміла, що Клер бачив, як я обійняла його матір, і що він був тим схвилований; таким схвилованим почуваєшся тоді, коли бачиш, як люблять одне одного близькі для тебе люди. Він увесь променився, вперше відірвавшись од своєї роботи, думаючи про те, що сталося, з такою насолодою, нібито злизував мед із власних губ. Бачачи його щасливим, я й сама стала щасливою. На жаль, так тривало недовго. Ця радість лише підігріла його хвилювання, коли він знов знайшов його на згинах своєї пам'яті. Тоді ще більше засмутився. Зробивши йому з чогось невеликий комплімент, я побачила, що він ладен розплакатися. Вистачило лише одного дружнього погляду з мого боку, щоб він розслабив губи.

Стало тепліше. Випав сніг. Так, як це належить у різдвяний час; ніжний, рясний сніг, який усе вкрив своєю білизною і милує очі моїх маленьких учнів. Вони нічого так не любили, як іти до школи під тими легенькими сніжинками, які намагалися упіймати в пальці напіввідкритими вустами або ж простягненими до неба долонями. Вони приносили із собою приємний запах маленьких хутових тварин, які вертаються з холоду. Часом я знаходила на їхніх бровах або на руках пальта велику незайману сніжинку у формі зірки. Я обережно знімала це чудо, щоб показати його дитині, яка його принесла. Своєю радістю мої учні повертали мені радості мого дитинства. Закінчуючи цю гру, я намагалася зробити величюю їхню власну гру для того, щоб вона також супроводжувала їх упродовж їхнього життя.

Надійшов переддень Різдва. Був останній день чверті. Я займалася розподілом подарунків – майже однакових для усіх: жменя цукерок, три-чотири волоські горіхи, «палець негра», яблуко або помаранча, і маленький металевий свисток або щось подібне на це.

Ми, вчительки молодших класів, із задоволенням збиралися на цілі чотири години, за кілька днів перед Різдвом, у класі однієї із нас, щоб позапакувати подарунки. Таким чином, ми використовували цікаві вигадки котроїсь із нас, з року на рік спокійно запаковуючи кожен із наших скромних подарунків, які у ті важкі часи для дуже багатьох дітей були єдиним їхнім подарунком.

Для того, щоб роздача подарунків веселила моїх малих учнів, я вигадувала якусь гру. І на цей раз я теж почала розповідати:

Я зустріла незнайомого гостя. Він зараз прийде до нас. У нього за плечима великий мішок з дарунками для вас. Але цей гість не любить, щоб його бачили. Секрет – це його щастя, а таємниця – його приятелька. Отож ви гарно покладете руки на ваші парті, схилите свої обличчя і будете вдавати, що спите. Але уважайте: хитрувати не можна, очей не розплющувати. Гість це побачить і нічого вам не залишить.

Діти вступили у гру. Вони міцно позаплющували очі. (Якогось року, роздавши дарунки, я мусила будити одного зі своїх малих учнів, який справді заснув, поклавши голову на парту.) Я витягнула подарунки зі своєї великої шухляди. Я ходила з повними руками поміж рядами і біля кожної голівки із заплющеними очима клала подарунок.

А далі пішла до дверей, відчинила їх, і півголосом, немовби звертаючись до когось, хто відходить, мовила:

– Дуже дякую за те, що ви прийшли. Діти будуть задоволені. Дякую від їхнього імені. Щасливої дороги, друже. І до наступного року!

Я замкнула двері і вже вголос сповістила своїх учнів:

– Все! Він пішов. Дивіться, що приніс вам незнайомий гість.

Діти похапцем розривали паперові ріжки, які я складала, прикрашаючи їх цілими годинами. Вони викукували «о-о», «а-а» з таким самим умінням, як ми, вчителі, підтримуючи тон і настрій у цю пору року.

Я дивилася на Клера, який повільно розгортав свій пакет. Він мовчки розглядав, що там було всередині, а далі звів на мене свій дивний погляд, в якому властива його характерові вдячність ще більше підкреслювала смуток хлопчика із порожніми руками.

Бо само собою зрозуміло, що його товариші з самого ранку різноманітними способами майже усі мені презентували подарунок або принаймні щось на нього подібне: Маленький Луї подарував, не запаковуючи, однофунтову бляшанку какао, пробурмотівши: «Я все-таки поквитуюся з батьком. Я казав йому, що хочу подарувати цій учительці двофунтову бляшанку, адже ж казав йому таке...»; Джонні подарував пантофлі, які, видається, були сплетені на одну ногу, до того ж були такі малі, що я подумала, чи вони не є радше «для мене», ніж «для тебе»; Осип подарував образок Матері Божої Беззастанної Помочі, який витягнув зім'ятим із кишені і тепер старався вирівняти його рукою, пояснюючи мені, що це всесильна Богородиця, яка дає все те, що у неї просять, і що не треба дивитися, що воно таке старе, старе, старе. Якщо даєш людям те, що вони бажали б одержати... А я заспокоювала Осипа, кажучи, що справді нічого нема в тому страшного, що річ стара чи навіть непоправно зім'ята, якщо вона має силу допомагати у цьому земному світі; і врешті Таскона, який перш ніж дістати від мене яблуко, подарував мені своє, перед тим тишком-нишком ледь надкусивши його, якщо так можна сказати.

Завершенням того дня все-таки була поява такого собі велетня з жовтими вусами, у заячий шапці та високих чоботях, який ніс під пахвою недбало перев'язаний пакет, з якого витягнув три троянди на довгих стеблах з маленькими лискучими листочками – він впхав їх мені в руки і відразу ж позадував, дивлячись на мене, вклоняючись мені при кожному кроці і повторюючи: «Це прислала Анастасія... Це прислала Анастасія... Нехай дитячий Ісус візьме вас під свою святую опіку».

Я знайшла для них вузеньку вазу, вони стояли там трьома тонкими зеленими стеблами посеред мого стола, під сонячним промінням і так були схожі на своїх живих сестер, що дві мої приятельки, забігши до мене перекинутися словом, вигукнули:

– Тобі подарували троянди! Які чудові!

А мені вдалося перехопити на обличчя Ніколая, коли прийшов його батько,

таке хвилювання, що гадалося – дитина зараз лусне із радості.

Тепер він почувався на сьомому небі, нічого іншого не робив, а лишень споглядав три троянди. Вийшов зі своєї задуми лише для того, щоб перемістити вазу на моєму столі – треба, щоб троянди були ще під сонцем.

А далі настав час розлучитися на різдвяні вакації. Одягнувшись, діти спокійно стояли парами під стіною, готові уже йти, – кожен тримав під пахвою свій подарунок. Через вікно було видно, як кружляв сніг, він не переставав падати уже другий день. Наближалася хуртовина. Як звичайно, перш ніж відпустити своїх малюків у погану погоду, та й взагалі, як часто це робила взимку, я пройшлася класом, аби переконатися, що пальта добре застібнуті під шиєю, шалики на місці; часто в останню хвилину треба було розшукувати загублені рукавички. Я ішла від одного учня до другого, підтягаючи шалики, відстібаючи нерівно застебнене пальто, застібаючи його ще раз, повторюючи то тут то там: «Стривай, тут бракує гудзика, попроси маму, щоб якнайшвидше його пришила...». Я користалася з цього, висловлюючи кожній дитині свої побажання, дякуючи їй за подарунок. «Дякую, Маленький Луї, я залюбки буду смакувати твоє какао. Двофунтова бляшанка, певно, була б для мене завеликою... Дякую тобі і твоєму татові... Дякую і тобі, Осипе, за Богоматір, яка все дає, вона дуже стане мені у пригоді... Дякую, Тоні, за твоє гарне кругленьке яблучко... Тобі, Ніколаю, дякую за троянди. Думаю, що я не залишу їх тут самих сумувати у школі під час вакацій, я віднесу їх додому». З радості Ніколай схопив мене за руку, обнімаючи її, спитав:

– Ти задоволена, справді? Дуже задоволена?

– Неймовірно, Ніколаю.

Я дійшла до Клера. На його в'яз тремтіли сльози. Я перев'язала йому голубий бавовняний шалик. Переконалася, що його рукавички на місці, вони висіли на кінцях в'язаного шнура – він був закладений на шиї і спускався всередину кожного рукава. Я примусила його надягнути рукавички скоріше і запримітила, що вони стали тоншими від ужитку, не тримали уже так добре тепла. Він тремтів, поки я оглядала його. Я взяла його за плечі.

– Чи ти не хочеш, – запитала я, – зробити мені найкращий подарунок у світі?

Ще не розуміючи, чого я очікую від нього, Клер, як завжди готовий швидко погодитися на моє найменше бажання, – згідливо кивнув головою.

– Гарзд! Він полягатиме в тому, що цей хлопчик подарує мені щасливу усмішку.

Дитина поглянула на мене з глибини свого жалю, і хоча сльози не переставали йому котитися з очей, на його вустах розквітла ніжна приємна усмішка.

Що за снігова буря прийшла до нас того різдвяного дня! Справжня віхола! Все навкруги сповнювалося жалісним стогоном, давнім жалем за справжніми зимами, чи радше, гірким кепкуванням: «А на що ви сподівалися? Так буде тепер і завжди! Споконвічно! Споконвічно!...»

Сніг не був більше тими сніжинками легких і витончених форм, які мені вдалося ловити у їхній життєдайний ефемерний красі на в'яз моїх дітей; тепер це був негавомний сніговий бурун, якому вітер не дозволяв ні на хвилину опуститися на землю.

У цій віхолі, хоч як це дивно, нічого більше знайомого не залишалося для нас, окрім телефонних стовпів, які вряди-годи виступали над снігом; виглядали високими мандрівниками, які, незважаючи на шквалитий вітер, не збивалися із шляху.

Ми жили утрюх – моя мати, сестра і я. Смерть забрала нам багатьох родичів, а саме життя порозкидало їх по різних усядах.

Декілька разів мати підходила до вікна, дивилася надвір, скрушно промовляючи:

– У таку погоду ніхто до нас не завітає!

– На кого ти чекаєш?

Вона кинула на мене задумливий погляд, нічого не пояснила. А я подумала, що може чекати від Різдва стара мати, яка втратила майже все з того, що колись ласкаво дало їй життя.

А взагалі – на що ми всі чекаємо, постійно розчаровані, постійно готові все почати знову? Гостя-незнайомця?

Несамовітно я теж стала дивитися надвір, скрушно нарікаючи:

– При такій негоді добрий господар навіть пса з хати не випустить.

Несподівано крізь пронизливе завивання вітру нам здалося, що ми почули глухе дзеленчання нашого дзвіночка на дверях.

– Це, певно, вітер так шмагає, – мовила мати, – а може, скрипнув обірваний дріт. Піди все-таки поглянь!

Я відчинила двері. Справді, на порозі хтось стояв. То була маленька істота, біла від снігу, закутана в таку кількість бавовняних одєжин, аби не змерзнути в таку погоду, що від цього вона вже не була схожа на людину. Я опустила шалик, який затуляв обличчя. Виступили ті ж блакитні очі Клера. Очі, з яких аж вистрибувала радість. Під пахвою він притискав маленький згорток.

– Заходь, швиденько. Ти, певно, замерз. Як мати могла тобі дозволити вийти в таку неgodу? Скидай одяг!

А він простягнув мені маленький згорток, промовляючи:

– Веселого Різдва... це від мами і від мене...

Я допомогла йому скинути із себе масу курток і шаликів. Зрештою, переді мною постав знайомий мені чоловічок у його, здавалося, зовсім новому блакитному костюмі із білим свіжовипраним і накрохмаленим комірцем. Він сів посеред нашого великого тапчана. Ніколи ще я не бачила, щоб так світилися його очі. Я запропонувала йому торт. Ні? Тоді молоко? Також ні. Як звичайно, сповнений щастя, він чекав, коли-то я нарешті розгорну той згорток, який я досі тримала на колінах.

У ту мить з'явилася мама і, побачивши в нас дитину, стала на порозі як укопана. Хіба ж він не приніс того дня, у цю годину, трохи дитинства її дітей, які зістарілися, похворіли або ж відійшли у вічність?

Клер підвівся на ноги і побажав їй: – Merry Christmas, Mrs. Mother teacher!

Я розв'язала пакунок, загорнений у вже використаний папір, – нові складки не зовсім збігалися із давнішими складками. Я витягнула із пуделка делікатний лляний носовичок, до якого була ще причеплена маленька зелена етикетка, що свідчила про прибуття носовичка з Ірландії. Він був абсолютно чистий, однак не був зовсім новий. Він мав цю майже непомітну, ледь сумовиту барву білої слонов'ячої кістки, якої врешті-решт набирає біла білизна, складена навіть із найбільшою ретельністю. Де упродовж років він чекав свого дивного призначення? Я уявила собі, що одна із тих пань, в яких працювала мати Клера, могла перед Різдвом пригадати собі про цей давно забутий носовичок у якійсь шухляді, і

сказала собі: «Стривай, матиму що дати тій бідній жінці!»

Мама вигукнула:

– А ти так хотіла мати полотняний ірландський носовичок!

Я притулила його до лица, сказала Клерові:

– Він ніжний, як пушинка.

Щастя дитини, хоча і мовчазливе, підказало думку про пронизливий звук різка. Тепер він був готовий їсти. Мама принесла йому такий великий кусень торта, що я аж зробила їй докір: «Ти хочеш, щоб він захворів». А вона мені у відповідь: «У його віці та ще й при такій дорозі, яку має зробити серед розбуялого вітру...»

Усівшись посеред тапчана, Клер із акуратно виделкою, розговорився. Розповів про гарне Різдво, яке проводять разом із мамою – вони обидвоє дістали подарунки від дуже милої пані, в якій з певного часу працює його мати. У цю хвилину їхня вечера повільно вариться в печі. Але виглядало так, що йому не хотілося нас покидати. А ми слухали його так, немовби той схвилований неймовірно радістю та збудженням голосок мав звучати вічно. Я мусила нагадати йому, що його мати буде дуже непокоїтися, коли він баритиметься. А він врешті погодився з тим, що вона радила йому не затримуватися.

Я допомогла йому знов одягнутися. Я зауважила, що сьогодні він має дві пари рукавиць, одягнених одна на одну – давніші, які я впізнала, і зовсім нові з незвичним узором яскравих кольорів. У таких рукавицях Клерові руки виглядали більші, ніж звичайно. Він витягнув руки перед моїми очима, щоб я помилувалася новими рукавичками, які були одягнені зверху.

– Це подарунок моєї матері. Вона закінчила їх для мене цієї ночі. Таку модель складно плести через пряжу різних кольорів – їх використовувеш одночасно і треба слідувати, щоб не переплутати.

– Справді, але нема нічого кращого від них. Той подарунок, який ти мені приніс, же кращий. Ти добре зробив, що приніс мені його потайки від інших дітей. Вони могли б позаздрити.

Клер проникливо глянув на мене, бажаючи переконатися в тому, що я не говорю це лише для того, щоб зробити йому приємність; сповнений радості у своєму бажанні мені вірити, він, здалось, несподівано дістав крила.

Я відчинила йому двері.

– Будь уважний, не заблудися. Іди за стовпами.

Я почула, як він засміявся і весело покепсував, закутаний шаликом під самим ніс:

– Мама теж і всі люди нині мені казали: «Іди за стовпами...»

Він пірнув у віхолу, як козенятко, що стрибає через розбуялу сніговію. Піднявши над головою руку, виписував нею дружні знаки; мені здалося, що я чую, як він підспівує: «До побачення... до побачення».

– Так, до побачення, малий Клере! До побачення, до наступного Різдва! До побачення до усіх наступних різдвяних свят!

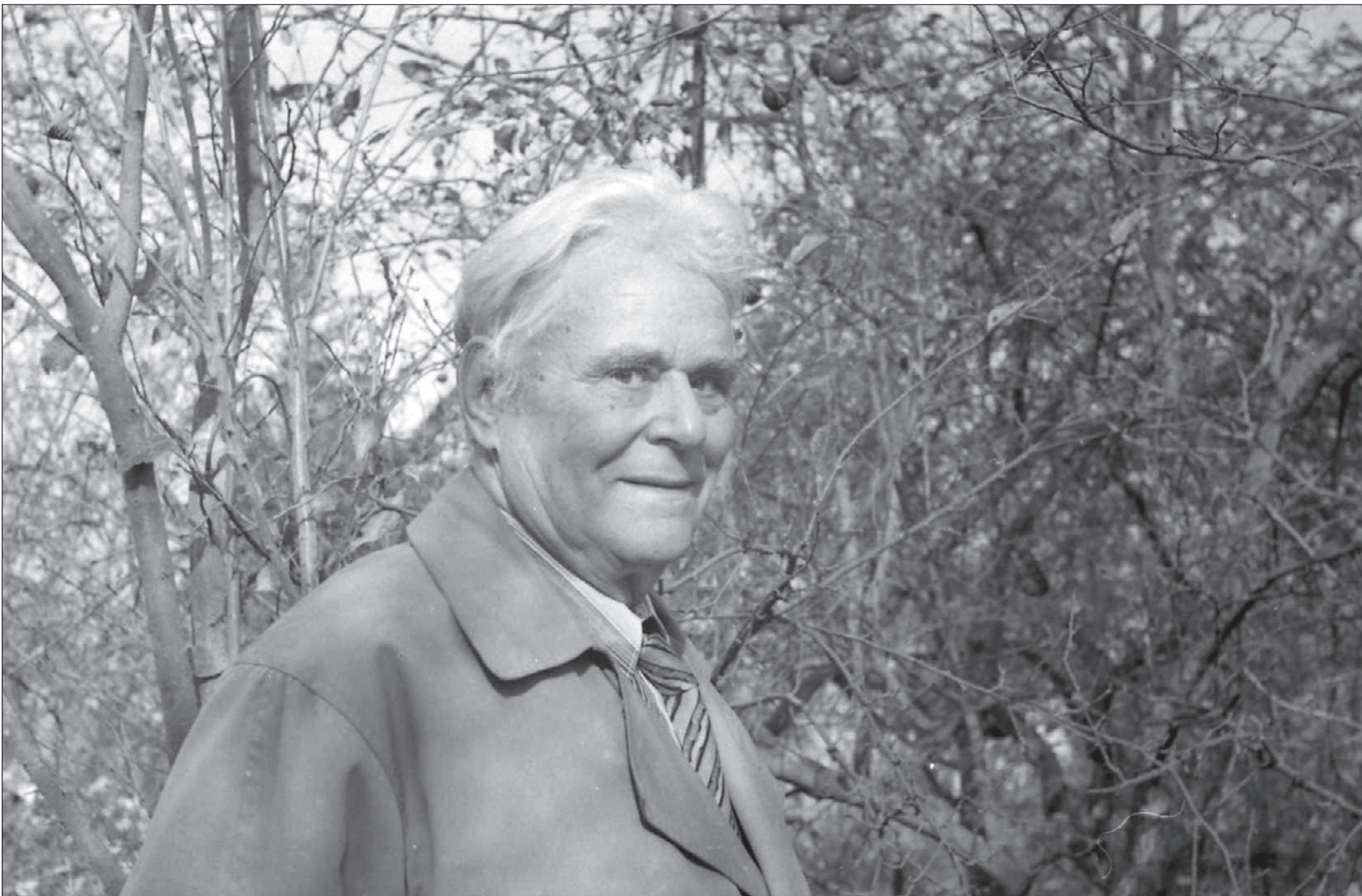
Переклад Яреми Кравця

Роя Габріель (Roy Gabrielle) (1909 – 1983)
Авторка понад десяти романів, одна з найпомітніших постатей канадської франкомовної літератури ХХ ст.

Усі без винятку твори Г. Роя, видані спочатку в Монреалі, відразу ж були перекладені англійською мовою, а деякі ще й німецькою та італійською, вони неодмінно з'являлися в паризьких видавництвах. Письменниці належить низка творів для дітей: казки «Моя корівонька Горбунка», «Куцехвістка»; збірник оповідань «Діти мого життя» (1977) та «Крихке проміння землі» (1978). За окремі твори письменниця нагородила медалью канадсько-французької Академії, премією генерал-губернатора Канади (1955, 1977), молодіжною літературною премією мистецької ради Канади 1979 р. Жоден франко-канадський роман не зазнав виняткового успіху першої книжки Г. Роя «Випадкове щастя», яка 1948 р. одержала престижну премію французької метрополії – премію Феміна. Письменниця стала першою жінкою, яку прийняли до секції французької літератури Королівського товариства Канади.

Українські мотиви у творчості Габріель Роя – есеї 1942-1970 років, зібрані у виданні «Крихке проміння землі» (Монреаль, 1978), повість «Острів Маленького Кулика» (1950), оповідання «Жайворонок» із книжки «Діти мого життя» (1977). Оповідання «Різдвяна дитина» та «Жайворонок» перекладені за виданням: Gabrielle Roy. L'Enfant de Noël. L'Alouette. – in «Ces enfants de ma vie». Montréal, Stanké, 1977.

Учений із «сонцем у душі»

До 90-річчя від дня народження професора Івана Денисюка

Професор Іван Денисюк належав до тих особистостей, які з перших секунд знайомства вражають ерудованістю, своїм стихійним, органічним філологічним професіоналізмом, дивовижною безпосередністю, життєлюбністю та людяністю. Він захоплювався собою стільки енергетики добра і випромінював, вибухав у світ із такою розкішною щедрістю, що навіть зараз, за його відсутності у житті, вряди-годи відчуваєш потребу бодай згадати його проникливий погляд, зичливу, позначену мудрістю, усмішку й іскрометне, доглибно інтелектуалізоване слово, часто приперчене скепсисом або ж відточеним до афоризму анекдотом чи бувальщиною. Він був закоханий у ширій людський сміх, у вибуховий ефект майстерно розказаного анекдоту чи дотепної життєвої історії. Часто складалося враження (та й, мабуть, так і було), наче він полював на жваві, сміхотістки «легенди і перекази» сьогочасності.

Зачаровувало те, що у свій поважний вік він так широко вмів дивуватися і радіти з успіхів своїх колег та учнів, а, якщо на те була потреба, й безкомпромісно відреагувати на недоладне міркування, безвідповідальне слово чи незграбний жест. У його поведінці завжди впадала в око відсутність метушні, пошуку якоїсь вигоди та інтригувала й веселила неповторна людська безпосередність і дещо наївна професорська дивакуватість. Поскрізь, де навіть на незначний проміжок часу з'являвся Професор, панувала атмосфера інтелектуального неспокою, іскроментного дотепу та зичливої інтелектуальної конверсації.

Але чи не найвищою любов'ю для нього в житті було мистецтво художнього слова. Читати й осмислювати тексти і людей було самопожертвою пристрасною його буднів і свят. Він без зайвих роздумів панував у світі, що у всьому, чого досяг у житті, завдячує книгам, а також людям, які сприяли йому науковому дозріванню – академікові Михайлові Возняку, професорам Михайлові Рудницькому, Іларіонові Свенціцькому, Михайлові Шаховському, Іванові Ковалику, Марії Деркач, Василеві Лесину й ін.

Літературознавець, фольклорист, франкознавець, мемуарист Іван Овксентійович Денисюк народився в с. Залісі

Ратнівського району на Волині 12 грудня 1924 р. Після гімназії-школи в Бресті навчався у Володимир-Волинському педагогічному училищі, яке закінчив 1947 р. Та найзаповітнішою мрією для нього була вища освіта, яку він здобув на українському відділенні філологічного факультету Львівського державного університету імені Івана Франка. У 1953–1956 рр. був аспірантом спочатку академіка Михайла Возняка, а потім Олексія Мороза і Михайла Шаховського. 1956 р. захистив кандидатську («Белетристика Михайла Павлика»), а 1986 р. докторську («Розвиток української малої прози XIX – початку XX ст.») дисертації. Майже все життя він працював доцентом (1956–1988) і професором (1988–2009) кафедр української літератури та української фольклористики імені акад. Ф. Колесси; 1988–1996 рр. був директором Інституту франкознавства. Кілька років викладав українську мову і літературу у Велико-Тирнівському (Болгарія) та Щецинському (Польща) університетах.

Концептуальне та проблемне багатство понад 300 історико-літературознавчих, теоретичних, фольклористичних, методико-педагогічних і краєзнавчих досліджень Івана Денисюка засвідчують вагомість його голосу в українській філологічній науці другої половини XX – початку XXI ст. Він є автором книг «Михайло Павлик» (К., 1960), «Розвиток української малої прози XIX – поч. XX ст.» (1981, 2-е вид. – 1999), «Невичерпність атома» (2001), «Дворянське гніздо Косачів» (Львів, 1999, у співавторстві з Т. Скрипкою), «Ратнівська земля: історико-краєзнавчий нарис» (Луцьк, 2003) і підсумкового видання «Літературознавчі та фольклористичні праці» у 3-х томах, 4-х книгах (Львів, 2005). Він був заслуженим професором Львівського національного університету імені Івана Франка (2001), дійсним членом НТШ, заслуженим діячем науки і техніки України (2006), членом редакційної колегії журналу «Міфологія і фольклор» та «Наукових записок Музею Івана Франка у Львові», багаторічним відповідальним редактором наукових збірників «Українське літературознавство: Іван Франко. Статті і матеріали», «Вісник Львівського університету. Серія філологічна». Як бачимо, навіть за звичайним стати-

стичним переліком бібліобіографічних даних життя і творчості професора Івана Денисюка виокреслюється особистість неординарного філологічного обдарування.

У творчій поставі ученого впадала в очі принципова позиція щодо важливості того, аби в науці зберігалася спадковність поколінь, формувалися тривалі наукові традиції та школи. Він докладав чималих зусиль для підготовки наукової зміни або, кажучи словами Івана Франка, «молодої України», нового покоління, яке мало б підхопити естафету та надалі, «у будущині», збагачувати, поглиблювати напрацювання попередників.

Іван Денисюк скрізь і завжди обстоював думку, що в науковій діяльності не цілком коректною є поведінка, коли, замість вивчити доробок своїх попередників у рідномовному просторі, проблематику їхніх праць, дослідницьку методологію й аналітичні стратегії, дослідник (здебільшого початківець) обирає дещо спрощену «тактику»: заглиблюється у вивчення праць представників інонаціональних наукових дискурсів та інструментарію, а потім, не осмисливши належно прочитане, докладає надзусиль у застосуванні запозичених (часто «притянутих за вуха») принципів, ракурсів і методів до явищ національної культури. Адже, переконали Іван Денисюк, за своїми евристичним інструментарієм своїх попередників, усвідомивши масштаби вже зреалізованої праці, учений не затратить надарно свого часу на недотепне «повторення» наукових прозрень і здобутків проминулого, а може шукати, відчитувати у вже значною мірою пізаному артистичному феномені нові смисли, пропонувати нові, часто несподівані способи, аспекти та ракурси осмислення наукової проблематики. Саме тому професор скеровував своїх учнів до вивчення напрацювань попередників у дослідницькій справі, скрупульозного засвоєння першоджерельної бази, а вже потім удаватися до екстенсивного пошуку, зокрема й методологічних новацій в інонаціональних наукових дискурсах та апробації їхнього потенціалу в національній культурі. Це не було якоюсь примхою такого собі націонал-шовініста, а глибоко продумана стратегія наукової діяльності.

Для професора Івана Денисюка був принципово важливим рівень професійної підготовки українського вченого-філолога, критика, викладача, учителя-словесника. Бо ж, на його переконання, лише кваліфікованою філологічною аналітикою можна проникнути у змістові та естетико-структурні глибини мистецьких, літературних і фольклорних феноменів, а отже й на належному рівні представляти їх у контексті національної та світової культури. «Наукове літературознавче мислення, – наголошував Іван Денисюк, – не може розвиватися без своєї специфічної термінології, а розмова про літературу, як це ми часто спостерігаємо у шкільному, а подекуди й у вузівському викладанні, не може відбуватися на якихось застарілих хуторянських рівнях. Я не дуже вірю в інтуїтивне пізнання твору, бо воно, як пізнання космосу чи океанських глибин, неможливе без специфічних скафандрів та іншої наукової апаратури...». Він високо поцінював критико-літературознавчу майстерність своїх сучасників, які демонстрували «справжню глибоку внутрішню науковість, далеку від псевдонауковості, яка крикливо хизується туманністю стилу й ускладненістю термінології» (див.: Денисюк І. О. Індивідуальність критика // «Літературознавчі та фольклористичні праці: у 3-х т., 4-х кн. – Т. 1, кн. 1. – С. 223-224).

Професор гостро критикував фальшиву позверхню глибокодумність у пізнанні будь-якого художнього феномену, яка, на жаль, часто підмінювала системний науковий аналіз фактурної цілості явища недоладно-безбарвним переповіданням змістових нюансів, ігноруванням його естетико-формальних якостей, новаторських мікронюансів у контексті доби. Учений категорично не толерував і наукового викладу ускладненою, перенасиченою надважкими чужомовними лексемами-варваризмами, мовою, яку іронічно називав «туманологією», бо вважав, що навіть найбільш складноковану (складну) наукову проблему можна викласти, випрозорити, оприятити доступним стилем.

Однією з головних науково-методологічних засад наукової творчості Івана Денисюка був покомпонентний системний аналіз естетичного явища,

доцільно-органічне використання засобів макро- і мікроаналітичних студій для якомога переконливішого і найбільш обґрунтованого наукового витлумачення фактажу літератури, фольклору, культурного життя. Такий підхід характерний чи не для кожної його праці – від широкоформатної монографії «Розвиток української малої прози XIX – поч. XX ст.», «портретних» мікророзвідок і до теоретичних статей, передмов, післямов, рецензій, літературно-краєзнавчих нарисів, мемуаристики і навіть для лаконічних, «завбільшки з долоню», тезових публікацій.

Наукові праці Івана Денисюка мають, так би мовити, свою поетику, специфіку неповторно-філігранної структурно-концептуальної фактурності, системної організованості. Як ученому-філологу, для нього у кожному, навіть мікропроблемному дослідженні важило передусім здійснювати своєрідний зондаж в історію та теорію проблеми як вихідних векторів наукового осмислення. Акцент на теоретико-методологічному та історико-проблемному аспектах осмислення філологічної проблематики зумовив його численні методологічні інновації та оригінальні гіпотези в українському літературознавчому і фольклористичному дискурсах (історико-теоретичний принцип дослідження еволюції жанрів (генології); інтенсивна апробація наратологічного аспекту інтерпретації художніх текстів; методика інтерпретування змістово-поетикальної специфіки авторських текстів фольклорним фактажем, витлумачення поетики художнього твору через дешифрування ремінісценцій, алюзій, «цитатій» народнопоетичної словесності (як один із наскрізних методологічних принципів використано, зокрема, у докторській монографії «Розвиток української малої прози XIX – поч. XX ст.»); принцип династичного дослідження української культури (родин Драгоманових-Косачів, Лисенків, Старицьких) тощо.

В українській філологічній науці Іван Денисюк був і залишиться одним із найбільших естетів-стилістів помеж'я XX – XXI ст. Його наукова мова – це, без сумніву, зразок неординарного українського філологічного мислення. Естетизована неповторність риторики наукових праць професора захоплює кожного читача аурую оригінальної неповторності. Тут не спостережемо абияк, наспіх, недоладно кинутого слова. Слово в руках ювеліра філологічного мислення оживає, відтворює-переливається розмаїтими асоціаціями, вібрує нюансами і перевідриває для читача свої несподівані грані та можливості. Інколи складається враження, що для науковця було вкрай важливо відшукати у неокрай мовній скарбниці таке слово чи й цілий мовний зворот, які б щонайвлучніше «підсвітили» суть наукової проблеми. Мабуть, саме цим можна пояснити невтомне «виковування» неологізмів, несподівані термінологічні «запозичення» із нефілологічних галузей науки та різних сфер людської діяльності, несподіване введення слів у зазвичай нехарактерні для них контексти тощо. На зразки такої свідомої естетизації наукової риторики натрапляємо ледь чи не в кожній його праці. І, як не дивно, але епітети, метафори, персоніфікації, неологізми, «повисмикувані» з різних контекстів і знакових систем лексичні одиниці «в поті чола» «відпрацьовують» свої нововідкриті можливості в науковому тексті. Таким чином, професор Іван Денисюк власним прикладом утверджував думку, що і науковий текст має звучати індивідуально неповторною мовою, що голос кожного вченого повинен мати індивідуально-своєрідний тембр.

Без сумніву, наукова праця професора Івана Денисюка є поважним і величним внеском видатного українського філолога-інтелектуала у справу вивчення та популяризації української духовної культури і гідно «прописує» її як одне з найважливіших уселюдських надбань. Із продукцією такого високого рівня українська культура може безбоязно виходити на світові магістралі та впевнено пропонувати свої оригінальні способи наукового осягнення світу.

Юрій Горблянський

Мій Великий Учитель

У вінок шани Григорію Кочуру (до 106-ї річниці від дня народження)

Болів я болем слова нашого...
Г. Кочур

Григорій Кочур сприймав літературу як головну духовну опору нації в боротьбі за самозбереження. Майстер вимріяв відбудову світової літератури на рідному ґрунті і, як Михайло Драгоманов, Іван Франко, Максим Рильський, Микола Зеров, Микола Лукаш та інші Достойники Слова, уважав саме цю споруду одним із засобів здобуття інтелектуальної волі для своєї нації. Побудові цієї споруди присвятив себе повністю і подарував українській перекладній літературі «здоровий корм духовий» (уживаючи вислів І. Франка).

Линучи думками в минуле, благословляю той лютневий день 1968 року, коли вперше зустріла Григорія Порфирівича Кочура. Ця зустріч відбулася за добре відомою багатьом українським літераторам адресою – вул. Пушкінська 20, помешкання 32, – це господа Ірини Іванівни Штенко.

Відтоді навечно я стала ученицею Григорія Порфирівича. Виховував, навчав мене як громадянку, як дослідника, як педагога. Починав з азів. Читав кожну мою статтю, виправляв, роз'яснював, учив обмежувати суперлативи, позбуватися панегіричного тону, висловлюватися простіше й зрозуміліше, аргументувати кожну думку, застерігав від хвороби «впливлогії», вимагав абсолютної точності в поданні фактажу. Надсилав чимало книжок. Обговорював методологію окремих досліджень. Писав довгі листи (ні, не на друкарській машинці вистукані – писані рукою), описував чимало подій минулого, приміром, як трапилося, що переклад фрагмента «Пірам і Тізба» з «Метаморфоз» Овідія, що його здійснив Іван Штенко, опубліковано у «Вибраному» М. Зерова 1966 року.

Григорій Кочур, його постать, його праці завжди зі мною – і в науково-пошуковій роботі, і в навчально-методичній, і в щоденному побуті. Відхід Григорія Порфирівича у вічність (15 грудня 1994 року) – один із найтрагічніших у моєму далеко нелегкому житті. З особливим пієтизмом дивлюся на портрет Григорія Порфирівича, слухаючи декламацію Його поезії. Коли маю певні

непереборні труднощі, клопоти й клопотенята, також дивлюся на рідний портрет і прошу поради, як доречно розв'язати ту чи іншу запутану справу, як найчесніше вчинити.

Як професор і завідувач кафедри, Патроном якої є Григорій Кочур, як викладач і як вихователь докладаю максимум зусиль, щоб у нашу вкрай складну епоху студенти були кочурівцями, щоб вберегти їх від згубних притранспортованих нам ідей десакралізації Символів Нації – начебто необхідних культурним націям. Намагаюся, щоб у їхніх душах були повноцінна повага та любов до рідної мови, до Достойників українського письменства, найсильніших імен української та світової культури.

Григорій Кочур – один із найяскравіших талантів українського письменства, поет і мислитель, в основі діяльності якого лежить українство як феномен, зробив настільки посильний, велелюдний внесок до світової культури, що його доробок заслужив на окрему галузь філологічних пошуків – кочурознавство. Цей термін поступово набуває прав наукового громадянства. Як ж наші головні завдання в цій галузі?

Перекладна спадщина Григорія Кочура виконує і ще дуже довго виконуватиме завдання своєрідної академії для українського перекладацького мистецтва. Треба досліджувати перекладацькі засади, перекладацьку стратегію, компенсаторські механізми Г. Кочура, його індивідуальні творчі знахідки, лексичну й синтаксичну своєрідність його перекладів, зіставляти з іншими майстрами – його попередниками, сучасниками й послідовниками.

Дуже бажано, щоб кочурознавство вийшло за межі України, щоб переклади досліджували іноземці, з чийх рідних мов перекладав Григорій Порфирівич, як, приміром, пошуки відомого англійського перекладача української літератури Віри Річ щодо майстерності Григорія Кочура – перекладача Шекспірового «Гамлета». Можливо, тоді виникне змога в багатьох випадках встановити: на основі яких оригіналів здійснено той чи інший переклад.

Теоретичні праці Григорія Кочура стали вагомим набутком теорії та історії українського художнього перекладу. Тепер науковці мають

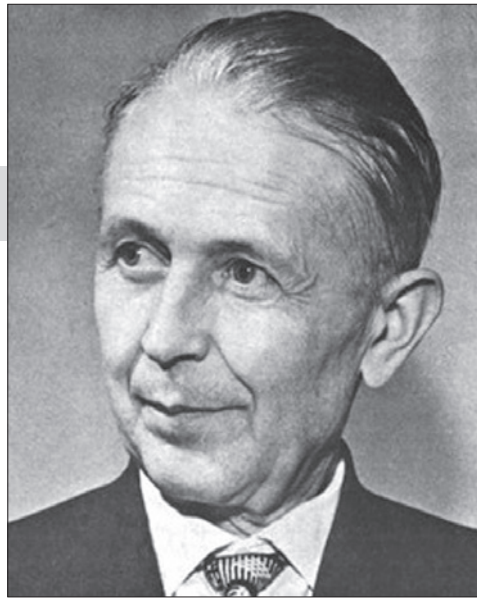
повну можливість дослідити погляди Григорія Кочура як теоретика й історика українського художнього перекладу в контексті його доби. Для утвердження історії українського перекладознавства, для дослідження еволюції перекладацької думки корисно вивчити теоретичний доробок Григорія Кочура у зіставленні з поглядами його попередників – Івана Франка, Олександра Фінкеля, Миколи Зерова та сучасників і послідовників – Максима Рильського, Віктора Коптілова, Михайла Москаленка, Андрія Содомори й ін. Статті Григорія Кочура довго слугуватимуть зразками перекладознавчої критики, що належать до найвагоміших і найменш випрацюваних жанрів. Тепер, коли часто замість перекладів з'являються низькопробні трансляції або такі перекрадання, потреба в дійовій критиці – величезна.

Вимагає опрацювання тема «Григорій Кочур: творчість за гратами» як складова теми «Приречені мовчати – не мовчали (Історія українського художнього слова на каторзі)». У цій галузі вже є чималий доробок Максима Стріхи. Художній переклад відіграв значну роль в історії національного опору та національного відродження. Одна з його найвизначніших сторінок – це праця над перекладами в тюрмах і на засланнях. Праця на найвищому творчому реєстрі – «жити, ніби немає облоги» (за Лесею Українкою).

Тема «Григорій Кочур як культуролог» – цікаве пошукове поле. Щодо мистецтвознавчих інтересів Григорія Кочура, то тут є значні напрацювання в Ольги Петрової, а його музичні зацікавлення ще зовсім не досліджено.

Не можна відкладати й роботу над спогадами про Григорія Кочура та його хоча б вибраним епістолярієм. Мрією мрій було б опублікувати «Третє відлуння» як різномовну білінгву з відповідним коментарем. А також білінгву Шекспірових «Гамлетів» в оригіналі та в усіх українських перекладах від 1865 року. Це був би чудовий перекладознавчий посібник!

Григорій Кочур як надзвичайна мовленнєва особистість вимагає глибокого дослідження. Доречно опрацювати переклади й оригінальні твори Григорія Кочура передусім з позицій його мовного світу та інтертекстуальності. Він був

рідкісним знавцем тонкощів нашої мови. Аналізуючи чужі статті, виправляючи їх, він часто писав розгорнуті коментарі. Навіть на матеріалі епістолярію Григорія Кочура можна укласти збірку «Нотатки мовознавця», яка була б дуже доречною усім працівникам пера. Не забуваймо, що Григорій Кочур був обізнаний із працями та підручниками українських мовознавців 20 – раних 30 років: Всеволода Ганцова, Олени Курило, Сергія Смерчинського, Олексі Синавського. Говорячи про добу Розстріляного Відродження, ми, звичайно, наголошуємо на письменниках і забуваємо про українських мовознавців, кодифікаторів української мови, установлювачів її норм. Вони також належать до убієнних дітей України.

Дуже цікава тема «Григорій Кочур і шістдесятники», яку можна сформулювати й по-іншому: «Григорій Кочур як шістдесятник». Щоб її повністю осмислити, треба зібрати великий фактаж. І зі збором фактажу слід поспішати!

Настав час для написання монографії «Григорій Кочур як культуролог, перекладач і перекладознавець у контексті українського літературного процесу другої половини ХХ ст.», адже Григорій Кочур належить до тих творців, які не втрачуть, не програтимуть, а як підійти до них ближче – виростають до справді велетенських постатей.

Роксолана Зорівчак,
учениця Григорія Кочура,
професор і завідувач кафедри
перекладознавства і контрастивної
лінгвістики ім. Г. Кочура

Штрихи до портрету Світлій пам'яті Степана Макарчука

оригіналі, деякі фрагменти пісень перекладав українською. Написав доповідь і виступив на засіданні гуртка. Та доповідь була моїм першим прилученням до етнографії».

Через декілька років після закінчення університету Степан Макарчук став науковим співробітником (1959–1963), згодом – завідувачем відділу етнографії (1963–1965) Українського державного музею етнографії та художнього промислу АН УРСР у м. Львові (УДМХП, нині – Інститут народознавства НАН України) – однієї з провідних наукових установ України в галузі народознавства. Серед її працівників були такі відомі учені, як Катерина Матейко, Любов Суха, Роман Гарасимчук, науковий світогляд яких формувався ще в міжвоєнний період під впливом народознавців Львівського університету та Наукового товариства імені Т. Шевченка (зокрема, Адама Фішера, Яна Фальковського, Яна Чекановського, Філарета Колесси й ін.).

Під час роботи в УДМХПі під керівництвом його директора Юрія Гошка Степан Макарчук працював над кандидатською дисертацією про побут робітників Прикарпаття. Навесні 1964 р. у київському Інституті мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР (нині – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Т. Рильського) він склав кандидатський іспит зі спеціаль-

ності (Степан Арсентійович відзначав, що головою екзаменаційної комісії був Максим Рильський, тож йому пощастило поспілкуватися з цим видатним поетом і народознавцем). 30 жовтня того ж року Степан Макарчук успішно захистив кандидатську дисертацію (через двадцять років – у 1985 р., на підставі праці на перетині наук – історії та етнології, присвяченої етносоціальному розвитку та національним відносинам на західноукраїнських землях, він став доктором історичних наук).

Степан Арсентійович згадував: «Пам'ятаю, що в час роботи у Державному музеї етнографії та художнього промислу почув від Катерини Матейко одну розповідь про професійну владність етнографа, а власне про те, що він, почавши працювати на ниві етнографії, уже до кінця свого життя не зможе назавжди порвати з етнографічною наукою. У 1965 р. мені довелося перейти з УДМХПу на іншу роботу. Проте через двадцять з лишком років знову повернувся до етнографії. Отже, і мій досвід ніби підтвердив, що Катерина Іванівна казала правду».

Так, 1988 року як декан історичного факультету Степан Макарчук ініціював впровадження в навчальний процес у Львівському університеті курсу етнографії України, що сприяло перетворенню кафедри історії УРСР на кафедру історії та етнографії України (її очолював

Степан Арсентійович). У розвитку народознавства у Львівському університеті ця подія є виховою, адже з 1947 р. – від часу ліквідації кафедри фольклору й етнографії, лекційні курси, присвячені етнографії українців, у навчальному закладі не читалися (викладали тільки курс загальної етнографії).

У 1995 р. кафедру історії та етнографії України розділили на три: кафедру давньої історії України та спеціальних історичних дисциплін (нині – кафедра давньої історії України та архівознавства), кафедру новітньої історії України та кафедру етнології. Останню очолив Степан Макарчук, доклавши багато зусиль для її перетворення на потужний етнологічний центр. У 2001 р. Степан Арсентійович передав керівництво кафедрою етнології Романові Сілецькому, залишившись викладати на ній на посаді професора.

Якщо зробити екскурс в історію кафедри етнології Львівського університету, то варто відзначити, що перша кафедра етнології (саме під цією назвою) діяла в навчальному закладі у 1910–1912 рр. під керівництвом Станіслава Цішевського, студентом якого був Адам Фішер, він очолював кафедру етнології Львівського університету впродовж 1924–1939 рр). Серед найкращих студенток Адама Фішера була Катерина Матейко – одна з провідних українських етнологів ХХ ст., з якою Степан Макарчук працював в УДМХПі. Тож постать Степана Арсентійовича стала тією невід'ємною ланкою, яка поєднала воедино історичну традицію етнологічних досліджень у Львівському університеті – від початку ХХ ст. до сьогодні.

Роман Тарнавський,
асистент кафедри етнології

2 грудня 2014 р. на 85-році життя відійшла у вічність видатна Людина – Степан Макарчук – доктор історичних наук, професор кафедри етнології, заслужений професор Львівського національного університету імені Івана Франка, заслужений діяч науки і техніки України. Степан Арсентійович працював в Університеті з 1973 р.: завідував кафедрами (1973–2001), був деканом історичного факультету (1976–1994). До 20-х чисел листопада 2014 р. він читав студентам лекції, керував науковим семінаром...

Степан Арсентійович – автор близько 350 праць. Під його керівництвом 23 науковці захистили кандидатські та 6 докторських дисертації. Він став заступником наукової школи дослідження етносоціальних та етнодемографічних процесів, серед представників якої – професори Олексій Сухий, Степан Качараба та багато інших.

Степан Макарчук народився 3 січня 1930 р. у с. Дуліби Гоцанського району Рівненської області в селянській сім'ї. У 1951 р. закінчив Гоцанську середню школу та вступив на історичний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка, який закінчив із відзнакою 1956 року.

Цікаво, що наукова доля Степана Макарчука завжди перетиналась із народознавчою проблематикою. Уперше – в Університеті. Степан Арсентійович згадував: «Десь з другого курсу всіх студентів поділили на спеціалізації. Я потрапив на спеціалізацію історії південних і західних слов'ян. Саме тоді була створена однойменна кафедра, яку очолив професор Дмитро Похилевич. При кафедрі діяв студентський науковий гурток, яким на другому й третьому курсі керував професор. Я працював над темою «Косова битва в сербських народних піснях». Опрацьовував публікації сербського фольклору в перекладах і в

XIV Тиждень італійської мови

Проведення Тижнів італійської мови було започатковано в 2001 р. за ініціативи італійської Академії делла Круска за підтримки Міністерства закордонних справ Італії і під патронатом Президента Італійської республіки. 20–25 жовтня 2014 року відбувся XIV Тиждень італійської мови у світі під гаслом: «Scrivere la nuova Europa: editoria Italiana, autori e lettori nell'era digitale» («Написати нову Європу: видавничі справи Італії, автори і читачі в епоху цифрових технологій»).

У Львівському національному університеті імені Івана Франка зусиллями Центру італійської мови і культури було організовано низку заходів: тиждень розпочався вітальною лекцією «Il libro come strumento di diffusione della cultura» Луджі Морано, лектора Центру італійської мови і культури; відбувся перегляд кінострічки Рокко Мортеллігі «La scomparsa di Patò»; у співпраці з Науковою бібліотекою ЛНУ ім. Івана Франка організовано семінар «Книга як засіб творення європейської ідентичності»; проведено засідання круглого столу «Художні переклади з італійської мови» за участю Мар'яни Прокопович, Андрія Маслюха, Романа Скакуна (23 жовтня).

Під час семінару «Книга як засіб творення європейської ідентичності» (на

матеріалах італійських колекцій Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка XIV – XXI ст.) в Науковій бібліотеці ЛНУ ім. Івана Франка з вітальним словом виступила завідувач Центру італійської мови і культури Олена Горячук. Вона наголосила на масштабності й багатолітній традиції проведення «Тижнів італійської мови у світі», на зростанні популярності італійської мови, яку нині вивчають як іноземну близько 1,5 млн. осіб, а також на розширенні сфер її застосування, зокрема на необхідності її впровадження у світову економіку. Лектор Луджі Морано привітав учасників семінару італійською і зосередив увагу на потребі більшого зацікавлення мовою і культурою Італії, зокрема у Східній Європі й Азії.

Завідувач відділу рукописних, стародрукованих і рідкісних книг ім. Ф. П. Максименка Микола Ільків-Свидницький у доповіді «Silvarum libri»: італійські книжкові пам'ятки XIV–XVI ст. у фондах Наукової бібліотеки ЛНУ ім. Івана Франка» зробив детальний огляд низки текстів італійського походження XIV–XV ст., зокрема кодексів із творами Ф. Петрарки, св. Амбросія Медіоланського, Псалтиря. Доповідач фахово розповів про чотири інкунабули з Болонії, Падуї, Скандіано у

провінції Реджо Емілії; про цінні видання творів Ф. Петрарки та Дж. Бокаччо. Серед стародрукованих видань XVI ст. науковець згадав про альдини, видання типографії Альдо Мануція та його нащадків.

Учасники семінару ознайомилися з більшою частиною презентованих видань на книжковій виставці «Італійські книжкові пам'ятки XIV–XVI ст. у фондах Наукової бібліотеки Університету». Окрім того, гостям було запропоновано й експозицію «Італійська література та публіцистика XX–XXI ст.» у виставкових стендах вестибюлю.

Директор Наукової бібліотеки Василь Кметь присвятив доповідь непересічним книжково-мистецьким явищам, що виникали і виникають завдяки культурним перехрещенням історії України й Італії. Детально було проаналізовано «Псалтир

Егберта» – одну з найцікавіших рукописних пам'яток середньовічної культури (кін. X ст.), що певний час перебувала у власності княгині Гертруди, дружини князя Ізяслава, сина Ярослава Мудрого (22 квітня 2009 року за сприяння Італійського інституту культури у Києві відбулася презентація факсимільного видання цього рукопису в університетській книгозбірні). Серед музичних цінних видань Василь Кметь виділив унікальний рукопис – Львівську лютневу табулатуру XVI ст., що до сьогодні залишається предметом зацікавлення багатьох музикознавців (запис фрагментів із цієї табулатури у виконанні Олега Тимофеева («Sarmatica») були акомпанементом до виступів семінару).

«Актуалізуючи пам'ятки давньої античної і пізньої, власне італійської куль-

тури, зокрема шляхом перевидання найкращих книг, підготовки факсимільних видань, ми формуємо по-новому живий і привабливий образ інтелектуальної толерантної демократичної Європи», – наголосив Василь Кметь.

Завідувач відділу наукової реставрації Євгенія Рябчун-Кабарівська розповіла про специфіку реставрації та консервації давніх книжкових пам'яток, підкресливши, що Наукова бібліотека систематично дбає про відновлення, збереження, оцифрування й популяризацію найцікавіших книг її фондів, серед яких і видання типографії Альдо Мануція та його нащадків.

Підтримуючи добру академічну традицію, Олена Горячук передала до бібліотеки книжки, видані за сприяння Італійського інституту культури в Києві.

Завершальним заходом XIV Тижня італійської мови стала зустріч із львівськими перекладачами: Мар'яною Прокопович, Андрієм Маслюхом і Романом Скакуном, у доробку яких чимала кількість перекладів італійської літератури. Учасники цікавилися труднощами перекладу, техніками і прийомами роботи з текстом, роллю словників та електронних лексикографічних ресурсів. Гості охоче ділилися секретами своєї професії, сподіваючись на те, що кваліфікованих перекладачів побільшає і що їхній досвід буде корисним тим, хто сьогодні здобуває цей фах. На завершення учасники висловили надію на те, що в майбутньому зростатиме кількість якісних перекладів італійської літератури в Україні.

Роман Лаврентій

Рецензія

Рец. на книгу: Юрій Горблянський. Миттєвості: Опівнічні роздуми. Статті. Есе. Полеміка. – Львів: ТзОВ «Дизайн-студія «Папуга». – 2013. – 254 с.

«Свої мови рідної і свого рідного звичаю вірним серцем держітеся» – цією цитатою з твору П. Куліша «Листи з хутора» закінчуються «Миттєвості...» Ю. П. Горблянського. І ця цитата лейтмотивом проходить через усю книжку, де зібрано чимало статей, есе, роздумів та інтерв'ю автора.

Підбір матеріалів повністю суб'єктивний, зумовлений закоханістю автора в рідну літературу та культуру загалом. Відкривається книжка розділом «Філософія мови і буття», у якому вміщено лише одну соціолінгвістичну розвідку – «Мова про мову та про нас у ній». Це ґрунтовна стаття патріота й філолога про найбільш наболіле.

У книзі (розділ «Особистість у науці») подано цікаві матеріали про професорів філологічного факультету Івана Денисюка, Миколу Ільницького та доцента Івана Остапика. До слова, відзначу, що з університетських викладачів найбільше пошанувало педагога кафедри класичної філології, бо виходили вони незрівнянний талант Андрія Содомори, а він їм віддавав прекрасною збіркою

Книжка про наболіле

«Лініями долі». Доцент Ярослав Гаврилишин у книзі «3 архівів моєї пам'яті» створив прекрасні портрети своїх викладачів – Богдана Задорожного, Стефанії Пелиньо, Анни Мюллер, Федора Шумиляка. На жаль, про викладачів у нас пишуть значно менше, ніж вони на це заслуговують.

Поважне враження справляють статті, присвячені проблемі літературної критики в Україні. На численних доказах автор обґрунтовує думку про те, що літературні критики повинні проникати у величній прозорині українського інтелекту і творчого духу.

Сприяє роздумам смілива стаття «Кривава фієста сучасності» в одкровенні від Ліни Костенко (зауваги про «Записки українського самашедшого»). У ній автор сам намагається зрозуміти та показати читачеві, як же воно трапилося, що Ліна Костенко – геніальна поетеса з виразним філософсько-медитативним пульсуванням художньої думки – стала прозаїком і написала роман. Автор цитує Івана Дзюбу, який назвав цей роман «вражаючою хронікою душі інтелігента у світі абсурдів – українського та світового».

Деякі статті Юрія Петровича – це своєрідний цитатник (про Ліну Костенко, Лесю Українку), але по-своєму дуже корисні. Вислови підібрано дуже вдало, зазначено з якої поезії взято цитату. Оцінюючи такі статті, слід врахувати своєрідність нашої доби. На жаль, у наш час поетичних цитат знають мало, тож читання таких цитатних статей – це своєрідний катарсис для душі.

У розвідці «Компендії» про Івана Франка» ідеться про зшиток журналу «Усе для школи», автором-упорядником якого є літературознавець Микола Легкий, де, на думку Юрія Горблянського, створено цілісний творчий портрет Івана Франка. Я в основному згодна з автором. Однак, задумуюся над тим, як розуміють компендії про того чи іншого письменника британські дослідники. У їхньому розумінні він може бути більш-менш повним лише тоді, коли створено повний опис міста, де письменник прожив більшість свого життя. Для В. Шекспіра такою є, наприклад, книжка Стефана Портера «Shakespeare's London» із підзаголовком «everyday life in London 1580–1616» («Щоденне життя в Лондоні 1580–1616»), опублікована вперше 2009 року. І мріється таке видання про Львів Франкових часів (1875–1916)... Наскільки повнішим було б розуміння творчості поета!

Із почуттям глибокої пошани написано статтю про М. Старицького – «Він подарував нам «мрію»: літературний портрет Михайла Старицького (культурологічна актуальність біографістики). Із великою зичливістю пише автор про любов Михайла Старицького до рідної культури, про його самовіддану працю заради українського народу. Має вона один гандж: не згадано в ній вагомий внесок Михайла Старицького в англомовну шекспірану – повного коментованого перекладу Шекспірової трагедії «Hamlet, Prince of Denmark» українською мовою, опублікованого 1882 року. У нас усе ще відчувається певна недооцінка перекладної літератури, що є невід'ємною частиною кожної національної літератури. Адаже навіть наші студенти-філологи не слухають повноцінного курсу історії українського художнього перекладу, отже, не можуть осмислити всього літературного процесу в українській культурній полісистемі.

Хочеться звернути увагу також на випрацьованість наукового мовлення автора, на перебірливий, раціональний ужиток іноземних слів, зокрема термінів, на глибоку увагу до кожного значеннєвого відтінка. Цікаві заголовки окремих розвідок: «Алхімія слова (До 115-річчя від дня народження Максима Рильського)», «В її акордах чутно кроки Бога», «І хто кому натхненням був...», «Про «вічну молодість» і «велику гармонію» вченого (штрихи до портрета Миколи Ільницького)» та ін. Правда, інколи автор вживає (як на мене) надто багато лайливих слів. Адаже більше мистецтво – дошкульно скритикувати, висміяти делікатним висловом.

Завершується книжка «Опівнічними роздумами» – виписками та враженнями автора. Вони дуже цікаві й дотепні, у них чимало людської мудрості.

Науковий апарат книжки – на належному рівні. До більшості статей подано список використаної літератури. Полегшує користування книжкою «Іменний покажчик».

Юрій Горблянський присвятив книжку своїм батькам «із вдячністю за те, що подарували мені щастя жити і бути людиною». Це – дуже зворушливо й повчально.

Деякою мірою дивує те, що в книзі нема інформації про самого автора. А дуже шкода! По-перше, історія нації складається зі суми історій кожного з нас; по-друге, життєпис Юрія Горблянського

досить типовий для його ровесників, які розпочинали вищу освіту вже в університетах, що очищувалися від ідеологічних ретязів. Отож, у рецензії доведеться подати стисло інформацію про автора.

Юрій Петрович Горблянський – бойко. Він народився у безрезні 1973 року в самому серці Карпат, у селі Липовиці Рожнятівського району Івано-Франківської області. Закінчив відділ української мови та літератури філологічного факультету Університету у Львові, від 1997 до 2000 року навчався в аспірантурі на кафедрі української літератури імені академіка М. Возняка (тема дисертації – «Художня проза Агатангела Кримського»). Від 2000 року Юрій Петрович працює провідним спеціалістом Центру громадських зв'язків (від 2010 року – Інформаційно-аналітичний і профорієнтаційний центр) рідного Франкового університету. Юрій Петрович – автор понад 40 наукових і літературно-критичних публікацій, серед них – розвідка «Специфіка автобіографізму роману Агатангела Кримського «Андрій Лаговський» (1997), «Інтелектуалізм у художній прозі Івана Франка та Агатангела Кримського» (2009) та ін. Він – співупорядник книг «Львівський національний університет імені Івана Франка під час виборів Президента України 2004 року» (2005); «Patriae decori civibus educandis: До 60-річчя від дня народження ректора Івана Олександровича Вакарчука» (2007). Юрій Горблянський разом із фольклористом Ігорем Гунчиком є співзасновником «Українського товариства дослідників фольклору» та Всеукраїнського науково-освітнього журналу «Міфологія і фольклор». Український журнал «Міфологія і фольклор» виходить друком із 2008 року з доброго благословення славної пам'яті професора Івана Денисюка та за підтримки професора Романа Кирчіва (вийшло у світ уже 16 випусків і цього року журнал став фаховим виданням).

Рецензована книжка належить до тих, що допомагають будувати собори людських душ, зокрема юних, студентських. Тож побажаймо автору творчого врожаю, а книжці – щасливої долі.

Роксолана Зорівчак,
професор, завідувач кафедри
перекладознавства і контрастивної
лінгвістики ім. Г. Кочура